
Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Projekat za borbu protiv privrednog kriminala na Kosovu¹ (PBPPKK)

Kosovo

Naknadni izveštaj

o ispunjenosti međunarodnih standarda u oblasti borbe protiv korupcije (BPK)

April 2014

¹ Ova oznaka ne prejudicira stavove o statusu i u skladu je sa rezolucijom SBUN 1244 i mišljenja MSP-a o Deklaraciji nezavisnosti Kosova.

Skraćenice

CAN	Centralna agencija za nabavke / Ministarstvo finansija
CIK	Centralna izborna komisija
CK	Carina Kosova
DIK/TIK	Demokratski institut Kosova / Transparency International Kosovo
EK	Evropska komisija
EU	Evropska unija
EULEX	Misija Evropske unije za vladavinu prava na Kosovu
FOJ	Finansijska obaveštajna jedinica / Ministarstvo finansija
GRECO	Grupa država za borbu protiv korupcije / Savet Evrope
IJU	Institut za javnu upravu / Ministarstvo javne uprave
IOK	Institucija ombudsmana za Kosovo
KABPK	Kosovska agencija za borbu protiv korupcije
KAPR	Kosovska agencija za privredne registre / Ministarstvo trgovine i industrije
KDT	Kancelarija državnog tužioca
KDU	Kancelarija za dobru upravu, ljudska prava, jednake mogućnosti i rodna pitanja / Kancelarija premijera
KEUK	Kancelarija Evropske unije na Kosovu
KFOR	Snage NATO na Kosovu
KGR	Kancelarija glavnog revizora
KIIRP	Kosovski institut za istraživanje i razvoj politika
SSK	Sudski savet Kosova
KIP	Kosovski institut za pravosuđe
KP	Kancelarija premijera
MJU	Ministarstvo javne uprave
MONEYVAL	Stručna komisija za ocenu mera protiv pranja novca i finansiranja terorizma / Savet Evrope
MTI	Ministarstvo trgovine i industrije
NNO	Nezavisni nadzorni odbor za državnu službu
NVO	Nevladina organizacija
OEBS	Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju
OGD	Organizacija građanskog društva
OGFD	Operativna grupa za finansijsku delatnost
OUCS	Odeljenje uprave državne službe / Ministarstvo javne uprave
PBPPKK	Projekat za suzbijanje privrednog kriminala na Kosovu koji zajednički finansiraju EU i Savet Evrope
PIK	Policijski inspektorat Kosova
PK	Policija Kosova
PS	poslanik u Skupštini
PUK	Poreska uprava Kosova
RKJN	Regulatorna komisija za javne nabavke
SB	Svetska banka
SK	Skupština Kosova
STK	Specijalno tužilaštvo Kosova
TRN	Telo za razmatranje nabavki
TSK	Tužilački savet Kosova
UNMIK	Misija privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu
VS	Vrhovni sud
SB	Svetska Banka

Sadržaj

I.	UVOD	4
II.	ANALIZA	6
1.	Opšti pregled trenutnog stanja korupcije	6
2.	Osnovne mere zaštite i prevencija korupcije	10
2.1.	Sudije	10
2.2.	Tužioci	13
2.3.	Policija	14
2.4.	Javna uprava	17
2.5.	Osnovne mere zaštite i sprečavanje korupcije—poslanici u Skupštini	21
2.6.	Finansiranje političkih stranaka i predizbornih kampanja	22
2.7.	Javne nabavke	30
3.	Krivični zakon, primena zakona i krivični postupak	33
3.1.	Prestupi i kazne	33
	<i>Korporativna odgovornost</i>	34
3.2.	Istraga i krivični postupak	36
3.3.	Konfiskacija i drugi vidovi oduzimanja sredstava i dobiti stečenih krivičnim delom	39
3.4.	Imuniteti od istrage, sudskog gonjenja ili donošenja presude za dela korupcije	40
4.	Međunarodna saradnja	41
III.	ZAKLJUČCI	42

I. UVOD

1. Prva procena Kosova u odnosu na međunarodne anti-korupcijske standarde je sprovedena pod okvirom projekta protiv ekonomskog kriminala na Kosovu koji su združeno finansirali EU i Savet Evrope (PBPPKK), a koji je implementiran u periodu od 30 meseci, sa početkom 1. februara 2012. do 31. jula 2014. Prvi procenjivački ciklus (od ukupno dva) je trajao od septembra 2012. do maja 2013. Odgovarajući Izveštaj o oceni režima borbe protiv korupcije na Kosovu (nadalje IO) je usvojen 10. juna 2013. Zasnovan je na sledećim međunarodnim standardima Saveta Evrope i drugim međunarodnim standardima i pripremljen je korišćenjem GRECO metodologije i praksi koje su specifično urađene za Kosovo:
 - Dvadeset vodećih principa za borbu protiv korupcije (Rezolucija (97) 24 SM);
 - Konvencija Krivičnog zakona o korupciji (ETS br. 173) i njeni Dodatni protokol (EST br. 191)
 - Konvencija građanskih prava o korupciji (ETS br. 174);
 - Preporuka o Kodeksu ponašanja za javne zvaničnike (Preporuka br. R (2000) 10 SM);
 - Zajednička pravila protiv korupcije pri finansiranju političkih partija i predizbornih kampanja (Prep. SM (2003) 4);
 - Konvencija UN protiv korupcije (UNCAC)
2. Cilj ovog izveštaja je da proceni mere koje su preduzele vlasti Kosova da bi se povinovale preporukama koje je dao IO, pokrivajući sledeće oblasti:
 - Osnovne mere predostrožnosti i sprečavanje korupcije u smislu sudstva (sudije i tužioci), policije, javne uprave, članova Skupštine, finansiranja političkih partija i predizbornih kampanja i javnih nabavki;
 - Krivični zakon, primena zakona i krivičnog postupka: prestupi i sankcije, istraga i krivični postupak, konfiskacija i ostale mere lišavanja mogućnosti i dobiti od kriminalnih aktivnosti, imuniteti od istraga, utuživanja i dosuđivanja korupcijskih prestupa; i
 - Međunarodna saradnja
3. Početni podaci o napretku koji je učinjen ka implementaciji preporuka IO su skupljeni od kompetentnih vlasti i otvorenih izvora, kao i bilateralnih sastanaka i radionica sa institucijama-korisnicima i drugih zainteresovanih strana koje je organizovao PBPPKK projekat u toku oktobra i novembra 2013. Nacrt izveštaja je predstavljen i detaljno razmotren sa relevantnim vlastima na radionicama 3. i 4. decembra i dopunjan u svetlu dodatnih pisanih primljenih informacija do februara 2014.
4. Izveštaj je pripremljen od strane Procenjivačkog tima koji su činili sledeći eksperti Saveta Evrope: g. Fleming Denker, stručnjak krivičnog prava, sprovođenja zakona, krivičnih procedura i međunarodne saradnje (Danska), g. Drino Galičić, stručnjak za osnovne mere zaštite i prevenciju korupcije u smislu sudija, tužilaca, policije i javne uprave (Bosna i Hercegovina); g. Žan-Kristof Gajzer, stručnjak za prevenciju korupcije u smislu članova Skupštine i finansiranja političkih stranaka i predizbornih kampanja (Švajcarska) i g. Edmond Dunga, PBPPKK projektni savetnik. Podsećamo da je Procenjivački

tim obradio u svojem IO 62 preporuke vlastima Kosova. Izveštaj procenjuje implementaciju svake od pojedinačnih preporuka i pruža sveobuhvatnu procenu nivoa počinovanja Kosova ovim preporukama.

II. ANALIZA

1. **Opšti pregled trenutnog stanja korupcije**

Preporuka i.

5. *Procenjivački tim preporučuje (i) da se vrši periodična procenu rizika korupcije, pre bilo kakvog revidiranja strateških dokumenata (Strategija i Akcioni plan za borbu protiv korupcije); (ii) da se usvoji bolje integrisan pristup etičkih aspekata putem adekvatnih planova integriteta, sa ciljem da se preventivne mere prošire na ceo javni sektor, uključujući lokalnu upravu; i (iii) da se objavi odgovarajući nalazi i na taj način dodatno definišu/prilagode strateški prioriteti (stav 62)*
6. Vlasti Kosova obaveštavaju da Strategija za borbu protiv korupcije i Akcioni plan ostaju glavni okvir merenja progressa zalaganja u borbi protiv korupcije. Pored toga, kroz implementaciju Akcionog plana za reformu javne uprave, određene aktivnosti su sprovedene kako bi ojačale kapacitete za planiranje integriteta i procenu rizika u okviru projekta koji je finansirao UNDP. Vlasti dalje naglašavaju da je Kancelarija za dobru upravu pri Kancelariji Premijera preduzela inicijativu da uradi nacrt Vladine strategije za saradnju sa građanskim društvom, koja je usvojena zajedno sa odgovarajućim akcionim planom 5. jula 2013. Među ostalim ciljevima, Strategija cilja da ustanovi mehanizme monitoringa kako bi ohrabрила građanski sektor da *implementira principe dobre uprave* unutar sektora, uključujući promociju konstruktivnog i profesionalnog stana u smislu građana i institucija vlasti.
7. Što se tiče implementacije Zakona o pristupu dokumentima od javnog značaja, vlasti Kosova su odobrile sledeće:
 - Propis br. 04-2012 za zvanično praćenje zahteva za pristup dokumentima od javnog značaja;
 - Administrativno uputstvo br. 03/2011 za veb sajtove javnih institucija;
 - Propis br. 02/2012/MF o cenama pristupa dokumentima od javnog značaja
8. Kancelarija za javnu komunikaciju pri Kancelariji Premijera je takođe pripremila i uskoro će objaviti godišnji izveštaj iz 2013. koji se tiče Zakona o pristupu informacijama od javnog značaja.
9. Procenjivački tim konstatuje da Strategija za borbu protiv korupcije i Akcioni plan predstavljaju vodiče za delovanje odgovornih institucija u cilju sprečavanja korupcije. Uprkos tome, vlasti nisu nagovestile imaju li nameru da sprovedu novi ciklus procene rizika pre nego što izvrše reviziju trenutnog Akcionog plana za borbu protiv korupcije, u skladu sa preporukama. Sprovođenje periodičnih procena o riziku je potrebno da bi se postavili jasni prioriteti u borbi protiv korupcije. U tom pogledu, aktivnosti koje se tiču planova integriteta i procena rizika koje je sproveo UNDP juna 2013. su mogle da budu bolje iskorišćene kako bi se pomoglo finaliziranje i usvajanje Vladinog Plana integriteta i na centralnom i lokalnim nivou, baš kao što je

navedeno u preporukama. Pored toga, vlasti Kosova su mogle da iskoriste ovu priliku kako bi donele nacrt agende o daljim aktivnostima, uključujući i niz procena rizika korupcije u ključnim oblastima pre nego što se krene u reviziju trenutnog Akcionog plana za borbu protiv korupcije. Na kraju, nema informacija o tome jesu li nalazi i zaključci seminara koji je vodio UNDP, a koji se ticao procene rizika, ikada publikovani, a sa ciljem pomoći definisanja daljih strateških prioriteta.

10. Procenjivački tim prima k znanju usvajanje Strategije za saradnju sa građanskim društvom. Međutim, teško je videti važnost te mere sa konkretnom preporukom pošto pomenuta Strategija ne obraća pažnju na saradnju između vlasti i građanskog društva u oblasti borbe protiv korupcije, osim veoma labave formulacije "ohrabrivanja građanskog društva u implementiranju principa dobre uprave". Mišljenje je Procenjivačkog tima da ova Strategija nije uspela da poboljša saradnju između Vlade i građanskog društva koja se tiče konkretnog niza mera borbe protiv korupcije koje proizilaze iz Akcionog plana za borbu protiv korupcije. Stoga, vlasti Kosova se pozivaju da preduzmu čvrste mere u okviru Akcionog plana o borbi protiv korupcije, ove nove Strategije o saradnji sa građanskim društvom i zaključcima aktivnosti koje je vodio UNDP (ukoliko postoje) i pruže konkretan plan kako implementirati relevantne preporuke.
11. Procenjivački tim veruje da su statuti o pristupu dokumentima od javnog značaja koji su usvojeni od strane Vlade važni za transparentnost institucija; međutim, teško je videli vezu između ovih i konkretnih preporuka ovog dela.
12. Procenjivački tim zaključuje da preporuka (i) nije sprovedena u delo.

Preporuka ii.

13. *Procenjivački tim preporučuje da se osigura pravilna i efektivna primena i praćenje novog strateškog okvira za borbu protiv korupcije za period 2013-2017. god., kao i da se sprovedu ključne neprimenjene mere iz prethodnog Akcionog plana za period 2010-2011. god.to (stav 72);*
14. Vlasti Kosova konstatuju da Deklaracija o srednjeročnim prioritetima pravila 2014-2016, koja je usvojena aprila 2013. podvlači, između ostalog, da je jedan od prioriteta Vlade borba protiv korupcije.
15. Procenjivački tim drži da je efikasna primena strategije ključna za merenje uspeha u sprečavanju korupcije. Vlasti Kosova bi trebalo da dodatno obaveste o prvim rezultatima u implementaciji novog Akcionog plana za borbu protiv korupcije. Pored toga, trebalo bi da naglase koje su vanredne mere iz prethodnog Akcionog plana već bile primenjivane u međuvremenu (ako ih ima).
16. Procenjivački tim primećuje da Deklaracija o srednjeročnim prioritetima pravila 2014-2016 rezerviše misiju borbe protiv korupcije samo Agenciji za borbu protiv korupcije kao "instituciji odgovornoj za sprovođenje strategije, posebno ka podizanju svesti i informisanju o anti-korupcijskim pravilima,

obraćanje pažnje na prijavljene slučajeve, deklaraciju poseda i sprečavanje sukoba interesa". Ovaj pristup je ograničavajuć i ne uzima u obzir važne odgovornosti institucija javne uprave u implementaciji strategije za borbu protiv korupcije i akcionog/ih plana/ova.

17. Procenjivački tim zaključuje da preporuka (ii) nije sprovedena u delo.

Preporuka iii.

18. *Procenjivački tim preporučuje (i) da se racionalizuje pravni okvir koji se odnosi na sprečavanje sukoba interesa, tako što će relevantni zakoni biti usklađeni sa novousvojenim Krivičnim zakonom; (ii) da se revidira i razjasni institucionalni okvir za sprečavanje sukoba interesa, usvajanjem niza smernica koje bi omogućile efikasno delovanje kako u prekršajnom tako i u krivičnom postupku; (iii) da se inicira rasprava o redefinisaju nadležnosti KABPK, u svetlu potrebe za efikasnijim i efektivnijim sprečavanjem korupcije; i (iv) da se poreske vlasti postepeno uključe u verifikaciju prijavljene imovine, kako bi se poboljšala provera porekla imovine i time smanjila mogućnost za nezakonito bogaćenje (stav 79);*
19. Vlasti Kosova naglašavaju da zakonodavstvo u borbi protiv korupcije nastavlja da se poboljšava u skladu sa međunarodnim standardima. Novi Krivični zakonik, koji dalje kriminalizuje sukob interesa i lažno prijavljivanje imovine je usvojen i stupio na snagu 1. januara 2013. Da bi postavila u istu ravan zakonske odredbe sa svojim sadržajem, Vlada je pripremila Nacrt zakona koji menja i dopunjuje Zakon br. 04/L-051 o sprečavanju sukoba interesa i obavljanja javne funkcije i Nacrta zakona koji menja i dopunjuje Zakon br. 04/L-050 o prijavljivanju, poreklu i kontroli imovine viših javnih zvaničnika i poslala ih Skupštini Kosova. Nakon nedavnog usvajanja u prvom čitanju, nacrti zakona će biti poslani skupštinskim odborima, a na kraju će biti odobreni od strane Skupštine.(videti odeljak 2.4 o Javnoj upravi za više informacija).
20. Kosovske vlasti dalje obaveštavaju da je usvojen novi Propis o organizacionoj strukturi Kancelarije Premijera. U tom pogledu, uslovi reference Kancelarije za dobru upravu, ljudska prava, jednake prilike i borbu protiv diskriminacije (KDU) su revidirani i dalje pojašnjeni. Pored savetodavne i koordinacione uloge, nove odgovornosti ove kancelarije uključuju: vršenje uloge Sekretarijata Vlade za različite odbore i komisije koje se bave pitanjima dobre uprave; konsultacije sa različitim interesnim grupama; koordinaciju sa ulogom građanskog društva u procesu donošenja odluka.
21. Procenjivački tim konstatuje da mahom postoji pravni i institucionalni okvir u oblasti sukoba interesa i prijavom imovine. Međutim, tim drži da bi brojna pravna akta i procedure za rešavanje sukoba interesa, uključujući česte amandmane na ključne zakona na godišnjem nivou, trebalo bolje harmonizovati jedne sa drugima u svrhu efikasnije prevencije i sankcionisanja. Stoga, Procenjivački tim ponovo naglašava da bi vlasti

trebalo da prođu kroz reviziju svih instrumenata koji postoje i da pruži konkretne informacije o implementaciji ovih preporuka.

22. Procenjivački tim primećuje da su, uvođenjem amandmana na Zakon o sprečavanju sukoba interesa i Zakon o prijavljivanju, poreklu i kontroli imovine viših javnih zvaničnika, neki koraci preduzeti da se harmonizuju ovi zakoni sa novim Krivičnim zakonikom. Međutim, ovi amandmani i dalje mogu dovesti do sukoba administrativnih i krivičnih postupaka, dok bi definiciju privatnog interesa i "povezanih osoba" trebalo pojasniti. Vlasti se stoga pozivaju da prate preporuke Savetodavnog dokumenta koji je pripremljen u okviru okvira PBPPKK projekta u decembru 2013., što pomaže obraćanje pažnje na preporuke u tom smislu.
23. Procenjivački tim vidi poboljšanje u komunikaciji i koordinaciji između ABPK i Kancelarije tužioca u utuživanju slučajeva sukoba interesa i kršenja zakona, što predstavlja još jedan pozitivan korak. Međutim, situacija ostaje takva da je sveukupno procesuiranje i sankcionisanje slučajeva sukoba interesa i dalje nisko, pošto broj slučajeva nakon kojih sledi utuživanje ostaje ispod 10% i samo jako mali broj slučajeva rezultira sudskom optužnicom.
24. Sa druge strane, Procenjivački tim ne vidi indikaciju o tome da li su preporuke koje se tiču buduće uloge ABPK i progresivnog uključivanja poreskih vlasti u prevenciju sukoba interesa obrađene. Procenjivački tim drži da bi ovo mogao da bude važan korak ka bržem rešavanju sukoba interesa na osnovu najboljih praksi. Stoga poziva kosovske vlasti, pre svega ABPK, Poresku upravu i Policiju da predvide deljenje podataka u određenoj meri kako bi se poboljšalo procesuiranje sukoba interesa i prijavljivanje imovine.
25. Procenjivački tim zaključuje da je preporuka (iii) delimično sprovedena u delo.

2. Osnovne mere zaštite i prevencija korupcije

2.1. Sudije

Preporuke iv, v i vi.

26. *Procenjivački tim preporučuje da se razmotri sastav SSK kako bi u potpunosti odražavao standarde nezavisnosti pravosuđa, kao i kontrole i usklađenosti između institucija (stav 114);*

da se usvoje jasni i transparentni kriterijumi na osnovu kojih predsednik može da odbije nominaciju za sudiju ili tužioca, kao i osnov za žalbu protiv ovakve odluke (stav 119); i

da se razmotri mogućnost izmene probnog sistema imenovanja sudija i tužilaca, kojim se predviđa početni trogodišnji mandat pre konačne potvrde mandata (stav 129);

27. Vlasti Kosova nisu pružile informacije u pogledu ovih preporuke.
28. Procenjivački tim je svestan da implementacije ovih preporuka zahteva dugoročne sveobuhvatne amandmane na Ustav i ključne zakone koji regulišu postavljanje i uklanjanje u sudstvu kao i sudskim karijerama. I pored toga, pravilna debata je mogla biti otvorena ili makar zakazana za blisku budućnost o potrebnim standardima koji nedostaju za nezavisnost sudstva, što takođe može imati uticaj na borbu protiv korupcije. Nalazi Procenjivačkog tima koji se tiču nedovoljnih garancija za nezavisnost sudstva na Kosovu još uvek važe. Pored toga, Procenjivački tim posebno drži, kako bi se osigurala sudska nezavisnost, da značajnu većinu članova Sudskog saveta moraju birati njima jednaki. Kosovo mora da izvrši neophodne ustavne i zakonodavne promene kako bi ovo dozvolilo, što je svrha relevantne preporuke. Stoga, Procenjivački tim ponovo naglašava da kosovske vlasti moraju da ponovo pregledaju postojeće garancije i donesu potrebne mere kako bi se obradile ove konkretne preporuke.
29. Procenjivački tim zaključuje da preporuke iv do vi nisu sprovedene u delo.

Preporuka vii.

30. *Procenjivački tim preporučuje da se obezbedi odgovarajuće funkcionisanje nasumičnog dodeljivanja predmeta, kako je popisano Uredbom o internoj organizaciji sudova (stav 141).*
31. Vlasti Kosova nisu pružile informacije u pogledu ove preporuke.
32. Procenjivački tim beleži da nema indikacija da li se započelo sa primenom Regulative koja se tiče nasumičnog dodeljivanja slučajeva. Tim drži da je nasumično dodeljivanje slučajeva jedno od ključnih instrumenata za borbu

protiv korupcije unutar sudova, te stoga poziva vlasti Kosova da počnu sa primenom Regulative, te samu preporuku, bez daljeg odlaganja.

33. Procenjivački tim zaključuje da preporuka vii nije sprovedena u delo.

Preporuka viii.

34. *Procenjivački tim preporučuje (i) da se uspostavi transparentan i objedinjen sistem čuvanja informacija i pristupa informacijama o sudskim predmetima koji bi obuhvatio sve faze istrage, sudskog gonjenja i suđenja; (ii) da se poboljša rukovođenje predmetima, izveštavanje i dostupnost statistike u sudskom sistemu, posebno u pogledu korupcije i sličnih krivičnih dela, posebno obezbeđujući bolje usklađivanje sa uslugama tužilaštva; i (iii) da se poboljša transparentnost krivičnog sistema u odnosu na širu javnost i medije, naročito u kontekstu sprečavanja i borbe protiv korupcije (stav 144).*
35. Vlasti Kosova obaveštavaju da je Nacionalni koordinator za borbu protiv ekonomskog kriminala u okviru Kosovskog tužilačkog saveta (KTS) određen i da bi trebalo, između ostalog, da koordiniše statistikama iz Policije, KTS, i KSS/Sudstva. Još jedan pozitivan korak je bio postavljanje koordinatora koji je odgovoran za statistiku u svakoj kancelariji tužioca. Vlasti dalje obaveštavaju o svojim naporima da pripreme i izdaju izveštaj o harmonizovanoj statistici za ekonomske krivične prestupe koji je izdat u oktobru 2013. i predstavlja koordinisani pristup izrade pouzdane statistike.
36. Procenjivački tim prima k znanju informacije koje je pružila Kancelarija tužioca o koracima koji su preduzeti da bi se pružila pouzdana statistika o slučajevima korupcije kroz koordinisani pristup. I pored toga, ostaje da bude viđeno kako takav koordinisani pristup može biti korišćen kao alat u borbi protiv korupcije. Procenjivački tim primećuje da nema bitnih informacija koje pokazuju da se pristup informacijama iz slučajeva popravio ili da li je najavljeni "sistem upravljanja slučajevima" operativan. Čini se da bilateralni projekat sa Norveškom radi uvođenja takvog sistema još uvek nije pružio značajne rezultate. Upravljanje slučajevima, zajedno sa nasumičnim dodeljivanjem slučajeva, je jedan od preduslova za efikasnu borbu protiv korupcije i unutar sudova i unutar tužilačkih kancelarija.
37. Procenjivački tim drži da su precizni podaci o broju slučajeva korupcije u svim stadijumima procedure ključni za uspostavljanje čvrstog praćenja učinka istraga, utuživanja i presuđenih slučajeva korupcije.
38. Procenjivački tim zaključuje da preporuka viii nije sprovedena u delo.

Preporuka ix.

39. *Procenjivački tim preporučuje da se ažuriraju pravila etičkog i profesionalnog ponašanja za sudije, tako što će se dodati odgovarajuće smernice, posebno u vezi sa sukobom interesa i sličnim oblastima (naročito sa primanjem poklona i drugih koristi, nespojivošću funkcija i dopunskim delatnostima) (stav 148).*

40. Vlasti Kosova nisu pružile informacije vezane za ovu preporuku.
41. U odustvu relevantnih informacije od strane kosovskih vlasti i na osnovu opštepostojećih podataka, Procenjivački tim primećuje da implementacija postojećih etičkih kodeksa, usvojenih od strane KSS i KTS (dok se još uvek čeka etički kodeks za sudije) ostaje slaba. Da bi se poboljšao nivo implementacije, disciplinarni propisi u oba Saveta moraju da budu prilagođeni kako bi se osiguralo da interdisciplinarne procedure i protokoli o borbi protiv korupcije vode ka konkretnim rezultatima.
42. Procenjivački tim zaključuje da preporuka ix nije sprovedena u delo.

Preporuka x.

43. *Procenjivački tim preporučuje da SSK usvoji transparentne smernice u pogledu saglasnosti za eksterni angažman sudija kao izuzetak, uključujući jasno obrazloženje koje će se koristiti prilikom odlučivanja o davanju saglasnosti za takve izuzetke (stav 157).*
44. Vlasti Kosova nisu pružile informacije vezane za ovu preporuku.
45. Procenjivački tim drži da plaćeni vansudski angažmani sudija moraju biti dozvoljeni samo u izuzetnim okolnostima i pod jasno definisanim propisima. U skladu sa time, žali što je veoma važna preporuka ABPK koja se tiče o spoljnom zapošljavanju svih javnih službenika nije propraćena. Tim poziva vlasti Kosova da ozbiljno razmotre ovo pitanje kao jedno od prioriteta u razračunavanju sa sukobom interesa i za sudije i za tužioce.
46. Procenjivački tim zaključuje da preporuka x nije sprovedena u delo.

Preporuka xi.

47. *Procenjivački tim preporučuje (i) da se uspostavi službeni odnos između DKS i Tužilaštva, kako bi se unapredila disciplinska i krivična istraga sudija i tužilaca i uzajamna saradnja učinila transparentnom; i (ii) da se ustroji i pojasni institucionalni okvir i postupak disciplinske/krivične istrage protiv sudija i tužilaca, uključujući utvrđivanje perioda zastarelosti za disciplinski postupak, kako bi se izbegla nepotrebna odlaganja i preklapanja postupaka (stav 187).*
48. Vlasti Kosova nisu pružile informacije vezane za ovu preporuku.
49. Procenjivački tim smatra da su sudskom i tužilačkom etičkom kodeksu potrebne izmene i pojašnjenja u smislu ojačivanja čitavog disciplinarnog sistema i povećanja poverenja u "integritet" sudsko-tužilačke grane. Ovo bi moglo da se sastoji, između ostalog, od preciznih regulativa za spoljne plaćene angažmane sudija, kao i period ograničavanja za disciplinarne postupke, u skladu sa relevantnom preporukom.

50. Procenjivački tim zaključuje da preporuka xi nije sprovedena u delo.

Preporuka xii.

51. *Procenjivački tim preporučuje da interakcija između SSK i Tužilaštva, kao i između sudija u prekršajnom i krivičnom postupku, bude razjašnjena u standardnim operativnim procedurama o sukobu interesa, kada se radi o stupanju na snagu novog Krivičnog zakona (stav 188).*

52. Vlasti Kosova nisu pružile informacije vezane za ovu preporuku.

53. Procenjivački tim snažno drži da, kada amandmani na Zakone o sukobu interesa i o prijavljivanju imovine (u parlamentarnoj proceduri) budu usvojeni, bi takve standardne operativne procedure trebalo usvojiti kao statut.

54. Procenjivački tim zaključuje da preporuka xii nije sprovedena u delo.

2.2. Tužioci

Preporuke xiii, xiv i xv.

55. *Procenjivački tim preporučuje da SSK i TSK usvoje jasne i sveobuhvatne procedure za proveru podobnosti kandidata (i) na osnovu objektivnih i transparentnih kriterijuma; (ii) koje su unapred poznate i (iii) da svaka odluka bude obrazložena na odgovarajući način (stav 209);*

da TSK usvoji smernice u vezi sa saglasnošću za izuzetno eksterno angažovanje za tužioce i da utvrdi ograničenje naknade za takav angažman (stav 220) i

da se uspostavi službeni odnos između KDT i TSK (imajući svakako u vidu i odnos između glavnih tužilaca i KDT), da bi se unapredile disciplinske i krivične istrage tužilaca, na osnovu načela transparentnosti i javnosti, uz očuvanje tajnosti istrage i zaštite ličnih podataka (stav 239).

56. Vlasti Kosova nisu pružile informacije vezane za ovu preporuku.

57. Procenjivački tim je svestan da ima nekih poboljšanja u upravljanju i koordinisanju statistike od strane TSK, ali prevencija korupcije unutar tužilačke službe još uvek mora da donese opipljive rezultate. Pre svega, Procenjivački tim ponovo naglašava da jasne procedure provere i ispunjavanja kriterijuma moraju biti donete, uključujući početni pravni obrazovni program. Dalje, spoljašnji plaćeni angažman tužilaca zahteva, slično kao i kod sudija, stroge regulative. Procenjivački tim naglašava opet potrebu za praćenjem relevantnih preporuka ABPK i izbegavanjem više plaćenih poslova. U svrhu implementiranja preporuke, Kancelarija disciplinskog tužioca (KDT), TSK i Glavni tužilac moraju da se upuste u konstruktivan dijalog i nađu način da formalizuju odnos kao doprinos ka

poboljšanju kriminalnih istraga protiv tužilaca ili sudija, koje još uvek ne proizvode značajne rezultate.

58. Sve u svemu, Procenjivački tim zaključuje da je bilo jako malo napretka koji se tiče preventativnih mera za sudije i tužioce. Potrebno je uložiti još veće napore u oblastima disciplinskih postupaka i regulisanja spoljnih (plaćenih) angažmana. Neki pokušaji koji bi omogućili anti-korupcijske metode SSK i TSK su već napravljeni kroz usvajanje Trening strategije Kosova za borbu protiv korupcije (2013-2015), ali ostaje da proizvede bilo kakve rezultate. Procenjivački tim je mišljenja da ova strategija nije harmonizovana sa Strategijom za borbu protiv korupcije i Akcionim planom. Ovo je takođe generalna opaska za ostale specifične strategije, kao što je ona o "Među-institucionalnoj saradnji u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala" (2013-2015) koju je usvojio TSK. Sve ove pod-strategije, pošto ispunjavaju isti cilj, bi trebalo da budu harmonizovane jedna sa drugom da bi se izbeglo preklapanje.
59. Procenjivački tim zaključuje da preporuke xii, xiv i xv nisu sprovedene u delo.

2.3. Policija

Preporuke xvi i xvii.

60. *Procenjivački tim preporučuje da se uvedu objektivni i transparentni kriterijumi za imenovanje/razrešenje generalnog direktora policije, kako bi se osigurala operativna nezavisnost Policije (stav 254); i*
- da se uvedu objektivni i transparentni kriterijumi za imenovanje/razrešenje zamenika direktora i drugih zvaničnika višeg nivoa u Policiji (stav 255).*
61. Vlasti Kosova su najavile buduće uspostavljanje, pod projektom EU, Akademiju za javnu bezbednost koja bi doprinela kroz svoje aktivnosti obuke boljem sprečavanju i borbi protiv korupcije. One dalje obaveštavaju da Zakon o policiji br. 06/L-076 (Službeni list br. 4 od 19. marta 2012.) pruža opšte uslove za postavljanje i otpuštanje/smenu ili suspenziju generalnog direktora i zamenika direktora Policije Kosova (poglavlje IV). Kao garancija transparentnosti procesa selekcije, jedan broj međunarodnih posmatrača je prisutan na zasedanju Komisije za odabir koja radi unutar Člana 37 Zakona o policiji.
62. Procenjivački tim je mišljenja da, iako su uspostavljanje Akademije za javnu bezbednost i njene aktivnosti obučavanja dobrodošla inicijativa, nema direktne relevantnosti sa preporukama koje se razmatraju.
63. Procenjivački tim takođe smatra da pravni uslovi za postavljanje/smenu vrhovnih zvaničnika uprave policije ostaju preširoka i ne obraćaju posebnu pažnju na problem koji je naveden u preporuci, tj. na operativnu nezavisnost policije, slobodnu od prekomernog političkog mešanja. Nalazi da čak i takve

smernice još uvek daju dovoljno mesta prevelikoj politizaciji procesa odabira ili smene policijskih službenika visokog nivoa, najviše kada se govori o trouglu Ministra unutrašnjih poslova—Vlada—Premijer. Stoga, predlaže uvođenje balansiranih i nepristrasnih mehanizama za odabir/smenu ili kroz amandmane na Zakon o policiji ili, makar kratkoročno, promenom statuta koji reguliše akvisnosti i članstvo Komisije za odabir. Komisija za odabir bi trebalo da funkcioniše prema jasnim i objektivnim kriterijumima i da ima mogućnosti da predlaže kandidate po redu prioriteta.

64. Procenjivački tim na kraju drži da trenutno zakonodavstvo i prakse bi trebalo da budu promenjene da bi se oslabila veza između političkog nivoa i uprave policije koja i dalje nastavlja da bude izuzetno bliska. Uvođenje jasnih kriterijuma i instrumenata o sukobu interesa u Zakon o policiji ili relevantnim propisima je prvi korak, ali je potrebno ići ka još svrsishodnijim promenama.
65. Procenjivački tim zaključuje da su preporuke xvi i xvii delimično sprovedene u delo.

Preporuke xviii i xix

66. *Procenjivački tim preporučuje da se usovje smernice za Policiju u vezi sa saglasnošću za izuzetno eksterno angažovanje i da se utvrdi ograničenje naknade za takav angažman (stav 259); i*
da se utvrde ograničenja nakon prestanka funkcije za policijske službenike na svim nivoima i da se naprave odgovarajući aranžmani za efikasno nadgledanje primene ovih propisa (stav 262).
67. Vlasti Kosova objašnjavaju da platni sistem Policije Kosova reguliše spoljne ili posebne angažmane pripadnika policije koji može uključivati beneficirani radni staž i ostale dodatke u skladu sa prirodom/odgovornošću položaja.
68. Procenjivački tim međutim primećuje da je ovaj tip angažmana ispravno plaćen kroz sistem jer je i dalje sastavni deo policijskih dužnosti, npr. van radnih sati, ali i dalje u okviru policijskih zaduženja i kao takav ne predstavlja potencijalni sukob interesa. Suprotno tome, fokus preporuke je bio na spoljnim "ne-policijskim" angažmanima, poput plaćenog rada za privatne kompanije za obezbeđenje/portire ili obrazovne aktivnosti.
69. Procenjivački tim još jednom naglašava da bilo kakav tip spoljnog ne-policijskog angažmana mora da ostane strogo rezervisan za posebne slučajeve i da eventualno bude odobren u skladu sa jasno definisanim pravilima da bi se izbegli potencijalni sukob interesa ili korupcija.
70. Procenjivački tim podseća da bi vlasti Kosova trebalo da obrate pažnju na više plaćenih poslova u policiji na isti način kao što je to slučaj kod sudija i tužilaca. Statuti koji regulišu ovo pitanje su potrebni i mogli bi biti usvojeni dosta brzo pošto ne zahtevaju kompleksniju pravnu intervenciju (amandmane na Zakon).

71. Procenjivački tim zaključuje da preporuke xviii i xix nisu sprovedene u delo.

Preporuka xx.

72. *Procenjivački tim preporučuje da se pojačaju kapaciteti u ljudstvu u relevantnim organima policije za disciplinske i interne istrage i da se vodi verodostojna evidencija disciplinskih i drugih postupaka pokrenutih protiv policijskih službenika (stav 276).*

73. Vlasti Kosova upućuju da, u smislu statističkih podataka o disciplinskim istragama, Policija Kosova drži svoju bazu podataka gde se unose podaci o svakom policijskom radniku koji je istraživan ili je pod visokoprofilnom disciplinskom/kriminalnom istragom. Takođe, u toku 2013., svaka žalba je upisana u bazu podataka da bi se imao precizniji broj primljenih žalbi.

74. Vlasti Kosova dalje napominju da postoje odgovarajuće strukture za internu istragu i disciplinske postupke. Policijski inspektorat Kosova (PIK) sprovodi inspekciju, krivičnu istražgu i istragu integriteta i visokoprofilnih incidenata članova Policije Kosova. Direktora za profesionalne standard (DPS) sprovodi disciplinske postupke, uključujući administrativne istrage unutar Policije Kosova i njenih 7 regionalnih centara. Vlasti Kosova obaveštavaju da je do sada ispunjeno 24 položaja u DPS od 38 postojećih.

75. PIK, DPS i Kadrovska služba Policije Kosova drže odvojene baze podataka.

76. Procenjivački tim primećuje da, i pored poboljšanog održavanja disciplinskih baza podataka unutar Policije Kosova i pored postojanja odgovarajućih struktura za disciplinske procedure i unutrašnje istrage, nema podataka o tome koliko je pripadnika policije na kraju uklonjeno ili kažnjeno na drugi način kao rezultat kriminalnih istraga ili disciplinskih postupaka u periodu 2012-2013.

77. Procenjivački tim podvlači da je sprovođenje disciplinskih mera i dalje izazov i neke važne krivične istrage nisu ozbiljno obrađene. Primećuje da nema dovoljno informacije o nivou kadrovskih kapaciteta u svim internim istražnim ili disciplinskim telima, kao što je KPI ili Kadrovska služba Policije Kosova.

78. Stoga, Procenjivački tim veruje da ljudski kapaciteti za pravilno disciplinsko procesuiranje moraju dalje biti osnaženi. Takođe ostaje da bude verifikovano da li sva relevantna policijska disciplinarna i istražno-istraživačka tela imaju odgovarajuće ljudstvo (ili su u procesu da ga obezbede) kak obično bili u mogućnosti da sprovode ili efikasnu internu krivičnu istragu po optužbama korupcije protiv pripadnika policije ili da sprovode disciplinske postupke.

79. U odsustvu daljih konkretnih informacija, Procenjivački tim zaključuje da je preporuka xx delimično sprovedena u delo.

2.4. Javna uprava

Preporuka xxi.

80. *Procenjivački tim preporučuje i) da se poboljša transparentnost u javnoj upravi (uključujući „e-upravu“) kroz sprovođenje više proaktivne politike, odgovarajuće jačanje regulatornog i institucionalnog okvira, kao i periodično praćenje i izveštavanje; i ii) da se preduzimu dalji koraci za adekvatnu primenu uvida u javna dokumenta i na centralnom i na lokalnom nivou (stav 288);*
81. Vlasti Kosova obaveštavaju da Ministarstvo javne uprave trenutno sprovodi "Sistem upravljanja dokumentima" sa ciljem da omogući registraciju, odobravanje, klasifikaciju, procenu, održavanje, korišćenje i publikaciju dokumenata kosovskih institucija, kao i upravljenje ovim dokumentima do njihovog konačnog unosa u elektronsku arhivu (e-arhiva). Ovaj sistem vrši prpratne aktivnsoti i prati rokove za izvršavanje raznih aktivnosti i zvanično je zadužen za implementaciju istih. Takođe pruža hijerarhiju odobravanja elektronskih dokumenata prema organizacionoj karti odgovarajuće institucije. Sistem ima poseban modul koji dopušta onlajn zahtevanje pristupa zvaničnim dokumentima i odgovarajući onlajn odgovor.
82. Procenjivački tim prima k znanju informacije i pozdravlje skorašnje napore koje su uložile kosovske vlasti. Međutim, u odsustvu konkretnijih informacija o modalitetima implementacije i nivoa njihove pokrivenosti širom institucija Kosova, Procenjivački tim nije u položaju da oceni i da komentar na progres koji je postignut u odnosu na druge važne aspekte preporuke.
83. Procenjivački tim zaključuje da je preporuke xxi delimično sprovedena u delo.

Preporuka xxii.

84. *Procenjivački tim preporučuje (i) da se primene jedinstvena pravila za transparentno i objektivno zapošljavanje i unapređivanje javnih službenika putem, između ostalog, pravilnog oglašavanja upražnjenih radnih mesta, pravične konkurencije među kandidatima i izbegavanja sukoba interesa; (ii) da se poveća nadzor i praćenje postupaka odabira i unapređivanja javnih zvaničnika; i (iii) da se uvedu odgovarajući postupci provere podataka i integriteta kandidata za radno mesto u javnoj upravi (stav 304).*
85. Vlasti Kosova nisu pružile informacije o merama koje splaniraju da sprovedu kako bi izvršile sprovođenje u delo ove preporuke.
86. I pored toga, čini se iz javno dostupnih izvora da je Vlada usvojila Deklaraciju o srednjeročnim proceduralnim prioritetima u aprilu 2013 (odluka 02/123 od 5. aprila 2013.). Osim zakonskih amandmana, ovaj dokument zahteva fokusiranje reformi na sprovođenje zakona i detaljne reforme, kao i poboljšavanje uslova rada u upravi (str. 18). Pored toga, stvaranje nove apolitične, profesionalne, meritokratske i državne službe kojom se dobro

rukovodi je jedan od prioriteta vezan za javnu upravu. Vlada je usvojila izveštaj o stanju državne službe na Kosovu 26. juna 2013 (odluka 02/136). Pored toga, Vlada je usvojila izveštaj o implementaciji Akcionog plana za reformu javne uprave (odluka 02/155 of 5. novembra 2013.). Međutim, Procenjivački tim nije mogao da dobije kopije nijednog od prethodno pomenutih dokumenata od javno-dostupnih izvora niti od vlasti. Dalje, odlukom br. 11/141 of 26. jula 2013., Vlada je izvršila reviziju organizacije i funkcionisanja struktura odgovornih za implementaciju Akcionog plana strategije reforme javne uprave.

87. Procenjivački tim bi cenio dobijanje daljih konkretnih i detaljnijih informacija, uključujući praktične aspekte implementacije u pogledu ove važne preporuke. Do sada, prikupljene informacije su ograničene na izjave i neka upućivanja bez daljih dubljih mera sprovođenja.
88. Procenjivački tim zaključuje da preporuka xxii nije sprovedena u delo.

Preporuka xxiii.

89. *Procenjivački tim preporučuje (i) da se u što kraćem roku usvoji Etički kodeks za državne službenike; (ii) da se razmotri proširenje njegove primene na neobuhvaćene kategorije zvaničnika u javnoj upravi; i (iii) da se na svim nivoima javne uprave poveća poznavanje etičkih profesionalnih standarda (između ostalog, putem redovne obuke, priručnika, saveta) (stav 308).*
90. Vlasti Kosova izveštavaju da je 2011. KDU pripremila, objavila i podelila Priručnik o etici i transparentnosti u javnoj upravi svim relevantnim institucijama.
91. Priručnik je rezime onoga što se smatra da je etika i transparentnost u javnoj upravi, kao i kolekcija međunarodnih i nacionalnih dokumenata koji određuju prava i obaveze javne uprave, pre svega državnih službenika, uključujući izvršavanje javnih usluga i njihov kvalitet.
92. KDV je koordinisala u pripremi Etičkog koda za zaposlene u državnoj upravi koji još uvek nije finaliziran i usvojen. Proces konsultacija je trenutno u toku, pošto je završni nacrt podeljen svim institucijama koje su deo procesa izrade nacrta u očekivanju komentara.
93. Procenjivački tim primećuje da se informacije koje se tiču Priručnika o etici i transparentnosti u javnoj upravi odnose na razvoje koji su se desili pre usvajanja AR, kao i da nisu predstavljeni Procenjivačkom timur anije. Pored toga, Priručnik ne obraća direktno pažnju na prvi deo preporuke. Sa druge strane, još informacija je potrebno o sadržaju (uključujući dostavljanje kopije) i statusu nacrta Etičkog kodeksa, doprinosu zainteresovanih strana, očekivanom usvajanju i stupanju na snagu. Nikakav napredak nije zabeležen u ostalim delovima preporuke.
94. Procenjivački tim zaključuje da proepruka xxiii nije sprovedena u delo.

Preporuka xxiv.

95. *Procenjivački tim preporučuje da se izrade uputstva o ponašanju i postupanju javnih zvaničnika kada primaju poklone, kako bi se upotpunila pravila utvrđena članom 11 Zakona o prijavljivanju, poreklu i proveri imovine visokih javnih zvaničnika i prijavljivanju, poreklu i proveri poklona za sve javne zvaničnike, br. 04/L-050 (stav 311).*
96. Vlasti Kosova obaveštavaju da je nacrt Zakona br. 04/L-227 koji menja i dopunjuje Zakon br. 04/L-050 u skupštinskoj proceduri (videti takođe stav 19 iznad).
97. Procenjivački tim je mišljenja da ovaj nacrt Zakona ne obrađuje posebno sadržaj ove preporuke. Pored toga, uvođenje izuzetaka za opšte pravilo o zabrani davanju poklona javnim zvaničnicima (obični pokloni do 25 EUR po pokloni i do 500 EUR po zvaničniku po godini) se čini kao korak unazad u odnosu na trenutni pravni okvir.
98. Procenjivački tim zaključuje da preporuka xxiv nije sprovedena u delo.

Preporuka xxv.

99. *Procenjivački tim preporučuje (i) da se pojača kontrola prijava imovine i interesa kako bi se obezbedilo pravilno sprovođenje i praćenje, (ii) da se intenziviraju nastojanja na razvoju kapaciteta u pojedinim institucijama radi sprečavanja i otkrivanja sukoba interesa putem mehanizama direktnog nadzora i koordinacije, kao i pomoću posebnog referentnog materijala, smernica i obuke; i (iii) da se adekvatan i primenljiv standard za sukob interesa, uključujući i neprimerenu migraciju u privatni sektor („pantouflage“), proširi na svako lice koje obavlja funkciju u javnoj upravi (uključujući rukovodioce i konsultante) na svakom nivou vlasti (stav 320).*
100. Kao što je prethodno navedeno, dva nacrta zakona koja ciljaju da izmene i dopune Zakone br. 04/L-050 i 04/L-051 o prijavi imovine i sprečavaju sukoba interesa su u proceduri u Skupštini.
101. Procenjivački tim primećuje da je predviđeno da se proširi obaveza prijave imovine na više zvaničnika (one koje postavljaju Predsednik, vodeća mesta u agencijama i državnim preduzećima, uključujući direktore jedinica za finansija i nabavke, članove upravnog odbora državnog univerziteta, zamenike šefova inspektora, predsednika i članove Centralne izborne komisije). Takođe, definicija članova porodice je pojašnjena i proširena (sva deca, partneri i rođaci koji žive u istom domaćinstvu). Pored toga, zahtev za prijavu porekla imovine je uveden u nacrt, što je do sada bilo pominjano samo u nazivu Zakona o prijavi imovine.
102. Uvedena je obaveza kako bi se svake godine verifikovalo makar 20% prijava. Javni službenici čije prijave nisu bile verifikovane takvim procedurama će biti odabrani nasumično. Takođe je moguće odraditi punu

verifikaciju određene/ih prijave/a na zahtev javnosti ili zainteresovanih osoba.

103. Nejasan amandman je predložen u Članu 16.3 Zakona br. 04/L-050 o prijavi imovine. Tiče se informacija koje banke i finansijske institucije daju ABPK. Uvođenje reči "u skladu sa kodeksom krivičnog procesa" može imati kao pravne i praktične posledice ograničavanje ili nemogućnost pružanja informacija ABPK od strane banaka i ostalih finansijskih institucija, a koje se tiču podataka vezanih za depozite, račune ili transakcije koje obavljaju javni dužnosnici koji podležu zakonu.
104. Što se tiče kazni, predloženi Član 17 uključuje obavezu ABPK da pokrene krivični slučaj utuživanjem protiv javnog zvaničnika, obavezom da obavesti šefa institucije i objavljivanje imena javnih službenika koji nisu prijavili imovinu ili poklone. Stoga postojeći Član 17, koji se odnosi na kazne i prekršajne postupke mora biti ukinut da bi se osigurala harmonizacija sa Krivičnim zakonikom.
105. Amandmani na Zakon o sukobu interesa (Col zakon) pokazuju neke pozitivne trendove:
- Proširivanje opsega zakona na sve javne zvaničnike;
 - Harmonizaciju i usklađivanje terminologije i definicije javnog zvaničnika (korišćen je izraz "zvanična osoba");
 - Amandman na definiciju u Članu 4 (Članovi 120 i 424 KZ);
 - Član 9 (stavovi 1.7 do 1.9): uvođenje nekih pravila koji ciljaju da obrate pažnju na neprimerenu migraciju u privatni sektor na period od 5 godina;
 - Mogućnost koja je data ABPK da traži reviziju odluke koja je donesena u slučaju sukoba interesa od strane tela koja ju je donela (Član 18, stavovi 13 do 15)—suspenzija delovanja;
 - Član 19 (stavovi 2 do 4): učešće ABPK kao posmatrača u svim javnim aktivnostima nabavki i mogućnost izdavanja preporuka;
 - Col registar da bude održavan od strane ABPK;
 - Član 20—Harmonizacija sa KZ i drugim kaznama.
106. Međutim, i dalje ima nerešenih pitanja u trenutnom stanju, kao i u nekim predloženim amandmanima na Col zakon. Ova pitanja su razmatrana sa direktorom ABPK i savetovadni dokument je pripremljen od strane PECK projekta radi daljeg razmatranja od strane onih koji donose odluke (videti takođe stav 19 iznad):
- Definicija "zvaničnih osoba" i proširivanje Col pravila na ostale nivoe zvaničnih osoba bez obzira na kapacitete implementacije i implementaciona tela;
 - Definicija "poverenika" i poteškoće rada u praksi;
 - Pitanje umnožavanja dodatnih aktivnosti javnih službenika;
 - Potreba da se jasno razgraniče oznake Col i nekompatibilnosti; i
 - Posebno, odnos između Col kao krivičnog prestupa i administrativnog prestupa, kao i jasne delinacije i nezavisnosti između administrativnih i krivičnih Col procesa kako bi se sprečile bilo kakve nekažnjivosti u odnosu na Col prestupe.

107. U svetlu ovih događaja, Procenjivački tim zaključuje da je preporuka xxv delimično sprovedena u delo.

Preporuka xxvi.

108. *Procenjivački tim preporučuje da se razmotri mogućnost šire primene rotacije u sektorima javne uprave koji su posebno izloženi riziku korupcije (stav 322).*

109. Vlasti Kosova obaveštavaju da se rotacija koristi u nekim sektorima javne uprave, posebno u sektorima koji su izloženi visokom riziku od korupcije, poput Poreske uprave, Carine i Pograničnog departmana Policije Kosova.

110. Procenjivački tim prima k znanju informacije koje je dobio i ohrabruje vlasti da razmotre korišćenje mere rotacije u drugim sektorima koji ostaju izloženi rizicima korupcije.

111. Stoga, Procenjivački tim zaključuje da je preporuka xxvi delimično sprovedena u delo.

Preporuka xxvii.

112. *Procenjivački tim preporučuje da se uspostavi i vodi centralno periodično prijavljivanje statističkih podataka o sprovođenju disciplinskih postupaka i kazni u javnoj upravi (stav 332).*

113. Vlasti Kosova su dostavile sledeću statistiku koju pruža Nezavisni nadzorni odbor za državnu upravu Kosova za 2013. godinu: 137 odobrenih žalbi, 11 delimično odobrenih žalbi, 152 odbijene žalbe, 31 otpuštena žalba, 22 slučajeva gde je samoproglášena nekompetentnost, 26 ukidanja, 7 prekinutih procesa, 12 suspendovanih žalbi i 4 povučene žalbe.

114. Procenjivački tim primećuje da pružene informacije ne obrađuju bilo koji aspekt prethodno pomenute preporuke.

115. Stoga, Procenjivački tim zaključuje da preporuka xxvii nije sprovedena u delo.

2.5 Osnovne mere zaštite i sprečavanje korupcije—poslanici u Skupštini

Preporuke xxviii, xxix i xxx.

116. *Procenjivački tim preporučuje da se Kodeks ponašanja za poslanike izmeni i dopuni praktičnim merama za njegovo sprovođenje, kao što su namenska obuka, savetovanje i konsultovanje o etičkim i pitanjima korupcije (stav 351);*

treba dati nadležnost KABPK-u – ili nekom drugom zvaničnom organu, u saradnji sa Poreskom upravom – da vrši odgovarajuću procenu prijavljene imovine (stav 367); i

da se preduzmu mere kako bi se osigurao nadzor i primena postojećih pravila o sukobu interesa i obelodanjivanju spoljašnjih veza od strane narodnih poslanika (stav 379).

117. Vlasti Kosova nisu prijavile bilo kakav napredak u smislu ovih preporuka.
118. U odsustvu informacija, Procenjivački tim zaključuje da preporuke xxvii, xxix i xxx nisu sprovedene u delo.
119. Na kraju, Procenjivački tim šalje snažan poziv vlastima Kosova da pokažu veću rešenost u implementiranju preporuka xxvii do xxx koje se tiču poslanika u Skupštini.

2.6 Finansiranje političkih stranaka i predizbornih kampanja

120. Uopšteno govoreći, prema informacijama koje je pružila Centralna izborna komisija, nije bilo mnogo napretka u polju finansiranja političkih stranaka i predizbornih kampanja, osim nedavnih amandmana na Zakon o finansiranju političkih entiteta (Zakon br. 04/L-212 od 31. jula 2013.).

Preporuka xxxi.

121. *Procenjivački tim preporučuje da se zakonske odredbe o političkim subjektima i finansiranju kampanja usklade sa zakonskim propisima koji važe za druge kandidate na izborima (lokalni i nacionalni nivo, predsednički izbori) (stav 403).*
122. Prema informacijama koje je pružila Centralna izborna komisija, novi Zakon br. 04/L-212 od 31. jula 2013. je izmenio i dopunio "osnovni" Zakon 03/L-174 o finansiranju političkih entiteta (usvojen 16. septembra 2010, nadalje Zakon o FPE) koji je već menjan i dopunjivan Zakonom br. 04/L-058 od 21. decembra 2011.
123. Procenjivački tim prima k znanju informacije koje su dostavljene i pozdravlja novi Zakon br. 04/L-212 pošto neke od odredbi obrađuju neke od preporuka koje su izdate u ovom odeljku.
124. Međutim, svrha preporuke xxxi je da nastavi ka generalnoj harmonizaciji zakonodavstva koje se tiče političkih entiteta, kandidata za izbore na lokalnom i državnom nivou i izbor predsednika, kao i da donese nacrt novog zakona da koordiniše sve pravne odredbe i zakone koji iz njih proizilaze, a koji refulišu političke finansije, u jedan zakon. Procenjivačkom timu nije u potpunosti jasno da li novi Zakon br. 04/L-212 zaista vrši harmonizaciju kompletnog polja političkog finansiranja.

125. Odsustvo Izbornog kodeksa se često pominje kao pitanje za razmatranje radi sveobuhvatnog, jasnog i harmonizovanog pravnog okvira.
126. Još jedno bitno pitanje je nacrt zakona o izboru Predsednika. Nije bilo napretka u zadnje vreme u ovom pogledu posle PI.
127. U svetlu dostupnih informacija, Procenjivački tim zaključuje da je preporuka xxxi delimično sprovedena u delo.

Preporuka xxxii.

128. *Procenjivački tim preporučuje da se izradi sveobuhvataa i jedinstvena internet prezentacija, na kojoj su postavljeni pravni i regulatorni okvir i na kojoj se mogu naći relevantne informacije o periodičnim izveštajima političkih subjekata i druge relevantne informacije (stav 404).*
129. Vlasti Kosova pominju novi stav 5 Člana 15 izmenjenog Zakona o FPE: "Politički entiteti bi trebalo da objave i drže na svojim zvaničnim veb sajtovima najmanje jednu (1) godinu Godišnji finansijski izveštaj iz prethodne godine i Izveštaje o doprinosima kampanjama prethodnih izbora i da objave svoju skraćenu verziju u jednoj od dnevnih novina sa državnim tiražom. CIK će statutom odrediti format kratke verzije publikacije.
130. Procenjivački tim prima ovaj amandman k znanju, ali podvlači da je svrha preporuke xxxii više bila da se učini da sama CIK bude u obavezi da objavi na svom veb sajtu ili na nekom zvaničnom sajtu finansijske izveštaje (iz kampanja i godišnje), uključujući revizorske izveštaje. Ukoliko je moguće, trebalo bi da postoji elektronska arhiva svih izveštaja i relevantnih dokumenata koji su podneseni CIK (godišnji stranački izveštaji, izveštaji iz kampanje) i svih kazni i relevantnog pravnog okvira.
131. Procenjivački tim zaključuje da preporuka xxxii nije sprovedena u delo.

Preporuka xxxiii.

132. *Procenjivački tim preporučuje da se definicija 'priloga' za političku stranku, kako je predviđeno Pravilom 01/2008 o registraciji i radu političkih stranaka, dosledno koristi u zakonodavnom i regulatornom okviru koji se odnosi na finansiranje političkih subjekata i izbornih kampanja, kako bi se obuhvatili indirektni resursi (kao što su na primer usluge ili nenovčane donacije) (stav 420).*
133. Vlasti Kosova upućuju na preformulisani Član 2, stav 1.5 izmenjenog Zakona o FPE: "1.5. Doprinosi—pokloni (donacije) ili bilo kakva vrsta pomoći koja implicira svesni čin doniranja ekonomske ili sličnih ekonomskih dobara političkom entitetu, bilo da je novac, usluge, prodaja artikala ispod tržišne cene, obavljanje usluga ispod tržišne cene ili drugih materijalnih dobara".

134. Procenjivački tim primećuje da je ova preformulacija u skladu sa preporukama iz IO. Svejedno, nije najjasnije da li pokriva ceo zakonodavni i regulatorni okvir koji se tiče finansiranja političkih entiteta i predizbornih kampanja, ili, na primer, je takođe obavezujuća za izbor predsednika.
135. U odsustvu daljih informacija vezanih za prethodno pomenuto pitanje, Procenjivački tim zaključuje da je preporuka xxxiii delimično sprovedena u delo.

Preporuka xxxiv.

136. *Procenjivački tim preporučuje da se (konačno) uvede definicija i uredi pitanje subjekata povezanih sa političkom strankom (stav 422).*
137. Vlasti Kosova naglašavaju da je Član 2, stav 1.10 izmenjenog Zakona o FPE preformulisan na sledeći način: "1.10 Politički entitet—politički entitet, koalicija, inicijativa građana, nezavisni kandidat. U svrhu ovog zakona, za entitete poput omladinske organizacije, fondacija, instituta i drugih sličnih tela koje su stvorene od strane političkih stranaka ili one koje su povezane sa političkim ili izvršavaju funkcionalne aktivnosti za političke strane, iste odredbe zakona će se primenjivati u smislu njihovog finansijskog izveštavanja".
138. Procenjivački tim pozdravlja ovu novu preformulaciju pošto obrađuje pitanja koja su pokrenuta u preporuci xxxiv.
139. Procenjivački tim zaključuje da je preporuka xxxiv sprovedena u delo na zadovoljavajućem nivou.

Preporuka xxxv.

140. *Procenjivački tim preporučuje da se utvrde precizniji uslovi za potrebe finansijskih izveštaja i rokova objavljivanja (stav 436).*
141. Vlasti Kosova skreću pažnju na novi stav 5 Člana 15 izmenjenog Zakona o FPE: "5. Politički entiteti bi trebalo da objave i da drže javnim makar u toku jedne (1) godine na svom zvaničnom veb sajtu godišnji finansijski izveštaj iz prethodne godine i izveštaje o doprinosima kampanji iz prethodnih izbora i da objave svoju skraćenu verziju u jednoj od dnevnih novina sa državnim tiražom. CIK će odrediti format kratke verzije publikacije statutom.
- 5.1 Godišnji finansijski izveštaj političkog entiteta će biti objavljen u medijima predviđenim u stavu 5 ovog Člana do 30. jula naredne godine.
 - 5.2 Izveštaji o doprinosima kampanji političkom entitetu će biti objavljeni u medijima predviđenim u stavu 5 ovog Člana, ne kasnije od šest (6) meseci nakon datuma izbora".
142. Po mišljenju Procenjivačkog tima, CIK mora da definiše standardizovani format za izveštavanje koji bi koristile političke stranke da objave sve informacije koje su u obavezi da objave, što bi omogućilo javnosti da poredi

izveštaje. Izveštaj mora biti lako razumljiv za prosečnog građanina i trebalo bi da odvoji prihode od troškova. Pored toga, izveštaji moraju jasno da taksativno navedu privatne i javne donacije u standardizovane kategorije. Izveštaji bi trebalo da sadrže godišnje finansiranje stranaka i finansiranja kampanja (kada ih ima).

143. Što se tiče prvog dela preporuke (precizniji uslovi za standarde finansijskih izveštaja), Procenjivački tim konstatuje sa zadovoljstvom da amandmani na Član 4, stavovi 2 do 5 osnovnog Zakona o FPE uvode nova pravila koja obrađuju pitanje obaveznog jedinstvenog bankovnog računa za političke entitete. Međutim, nikakvi dalji precizni uslovi nisu navedeni kao pravilo za same finansijske izveštaje.
144. Što se tiče drugog dela preporuke (precizniji uslovi za rok/ove publikacije), Procenjivački tim konstatuje sa zadovoljstvom da su odredbe novog stava 5 Člana 15 izmenjenog Zakona o FPE u skladu sa zahtevima.
145. Procenjivački tim zaključuje da je preporuka xxxv delimično sprovedena u delo.

Preporuka xxxvi.

146. *Procenjivački tim preporučuje da se Centralnoj izbornoj komisiji/Kancelariji ili Agenciji za borbu protiv korupcije daju mandat, odgovarajuća ovlašćenja, finansijska sredstva i kvalifikovano osoblje za efektivno i proaktivno nadgledanje finansiranja političkih stranaka i izbornih kampanja, istraživanje navodnih povreda propisa o finansiranju političkih stranaka i, po potrebi, izricanje kazni (stav 442).*
147. Vlasti Kosova nisu dostavile informacije o ovom važnom pitanju.
148. Procenjivački tim poziva vlasti Kosova da obrate pažnju na ovu preporuku kao na prioritetnu stvar, pošto implementacija ove preporuke je ključna za efikasni nadzor regulativa političkog finansiranja.
149. Procenjivački tim zaključuje da preporuka xxxvi nije sprovedena u delo.

Preporuka xxxvii.

150. *Procenjivački tim preporučuje (i) da obrasci za izveštaje stranaka budu jednoobrazni, posebno u pogledu sadržaja, periodičnosti njihovog dostavljanja i objavljivanja; i (ii) da se utvrde postupci praćenja utvrđenih standarda (stav 443).*
151. Iz razloga koji su prethodno navedeni u preporuci xxxv, Procenjivački tim zaključuje da je preporuka xxxvii delimično sprovedena u delo.

Preporuka xxxviii.

152. *Procenjivački tim preporučuje da se uspostave jasna pravila kojima se obezbeđuje specijalizacija, nezavisnost i znanje i iskustvo/stručnost revizora pozvanih da vrše reviziju finansijskih podataka političkih stranaka i kandidata (stav 444).*
153. Vlasti Kosova pominju revidirani Član 19 (finansijska kontrola) izmenjenog Zakona o FPE koji cilja da ustanovi jasna pravila koja se tiču revizora, a u skladu sa preporukom xxxviii. On zahteva da godišnji finansijski izveštaji i izveštaji o finansiranju kampanje, koje podnose politički entiteti CIK, će biti revidirani u skladu sa računovodstvenim standardima primenjivim na Kosovu. Shodno stavu 1 Člana 19, skupštinski Komitet za nadgledanje javnih finansija bira, u januaru svake godine, kroz javni poziv, najmanje deset (10) licenciranih revizora da izvrše reviziju godišnjih finansijskih izveštaja i izveštaja političkih kampanja stranaka. Kako bi bili izabrani, revizori moraju zadovoljiti, inter alia (između ostalog), sledeće kriterijume: da budu licencirani revizori u skladu sa kriterijumima zakonodavstva koje je na snazi na Kosovu i da imaju najmanje dve (2) godine profesionalnog iskustva u polju revizorstva; da nisu imali bilo kakvih ugovornih obaveza sa bilo kojim političkim entitetima u protekle tri (3) godine i da nisu bili donatori bilo kom političkom entitetu u protekle tri (3) godine; da nisu pod istragom ili da nisu bili osuđivani za bilo kakav krivični prekršaj; da predstave listu svih revizija koje su sprovedli u poslednje tri (3) godine. Pravna lica, uključujući lica koja su opunomoćene, moraju da ispune iste kriterijume i trebalo bi da podnesu listu svih zaposlenih.
154. Nakon odabira revizora koji će sprovesti reviziju, Komitet za nadgledanje javnih finansija Skupštine će odrediti žrebom revizore koji će biti odgovorni za revizorske izveštaje političkih entiteta. Revizor nemože da revidira finansijske izveštaje političkog entiteta dvaput uzastopno.
155. Registrovani politički entitet će blisko sarađivati sa revizorima koje odabere Skupština i pružiće im potpun i nesmetan pristup finansijskim podacima stranke, uključujući sve podatke bez ograničavanja.
156. CIK predstavlja preliminarne rezultate verifikacije godišnjeg finansijskog izveštaja koje sprovode revizori najvišem izvršnom telu političkog entiteta, uključujući listu identifikovanih grešaka/propusta u roku od šezdeset (60) dana nakon započinjanja kontrole.
157. Registrovani politički entitet može, u roku od pet (5) poslovnih dana nakon prijema preliminarne rezultata kontrole, podneti revidirani finansijski izveštaj i objašnjenje za bilo kakve evidentne greške ili propuste koje su revizori identifikovali.
158. Nakon prijema revidiranog finansijskog izveštaja političkog entiteta sa objašnjenima identifikovanih grešaka/propusta, revizori će, u roku od deset (10) dana podneti CIK Konačni revizorski izveštaj, uzimajući u obzir objašnjenja ili revizije koje je podnela politička stranka.

159. Revizorski proces godišnjih finansijskih izveštaja političkih entiteta bi trebalo da se završi ne kasnije od 15. juna naredne godine.
160. CIK bi trebalo da objavi sve godišnje finansijske izveštaje svih političkih partija zajedno sa završnim revizorskim izveštajima na svojem zvaničnom sajtu ne kasnije od 30. juna naredne godine. Pored toga, do tog datuma, CIK ima obavezu da podnese konačan revizorski izveštaj političkoj partiji.
161. CIK ima obavezu da podnese Agenciji za borbu protiv korupcije: godišnji finansijski i revizorski izveštaj političkih partija ne kasnije od 30. juna naredne godine; i finansijski izveštaj kampanje i završni revizorski izveštaj političkih entiteta ne kasnije od šest (6) meseci nakon dana izbora.
162. CIK priprema godišnji izveštaj za Skupštinu Kosova radi dodeljivanja i trošenja sredstava iz Fonda za podržavanje političkih subjekata (nadalje "Fond").
163. Procenjivački tim pozdravlja ovu novu regulativu koja uspostavlja jasna pravila da bi se osigurala specijalizacija, nezavisnost i ekspertiza revizora u skladu sa preporukom xxxviii.
164. Procenjivački tim zaključuje da je preporuka xxxviii sprovedena u delo u zadovoljavajućoj meri.

Preporuka xxxix.

165. *Procenjivački tim preporučuje da se uvedu sankcije sa većim učinkom odvracanja, kao i efektivnije i srazmernije sankcije za kršenje pravila finansiranja političkih stranaka, te da se Centralnoj izbornoj komisiji daju ovlašćenja potrebna za istragu takvih slučajeva i primenu odgovarajućih sankcija (stav 454).*
166. Vlasti Kosova izjavljuju da revidirani Član 21 (Kaznene odredbe) izmenjenog Zakona o FPE uvodi sveobuhvatniji sistem kazni u skladu sa preporukom xxxix. Član 21 zahteva da će politička stranka biti kažnjena sa 10% osnovne količine koju je ostvario Fond u prethodnoj godini ukoliko entitet ne podnese godišnji finansijski izveštaj i izveštaj o doprinosu kampanji do roka predviđenog zakonom, a sa dnevnom kaznom od 0.01% osnovne kazne do podnošenja izveštaja. Politički entitet koji ne prima novac iz Fonda se kažnjava osnovnom kaznom od jedne hiljade (1,000) evra sa dnevnom kaznom od 0.01% osnovne kazne do podnošenja izveštaja. Politički entitet koji ne podnese godišnji završni izveštaj i izveštaj o doprinosu kampanji u roku predviđenom zakonom gubi pravo da koristi novac iz Fonda za narednu godinu.
167. Politički entitet će biti kažnjen za nemogućnost da ispuni kriterijume finansijskog izveštaja koji je postavio zakon, a oni su: za netačne i nekompletne podatke bilansa stanja, izjave o dobiti i gubitku vrednosti isplate iznosa pet hiljada (5,000) evra drugim licima, politički entitet će biti

kažnjen sa pet hiljada (5,000) evra a dnevnom kaznom od 0.01% osnovne kazne do ispravke ovih podataka.

168. Politički entite će biti kažnjen osnovnom kaznom od dve hiljade (2,000) evra zbog manjka kopija dokumentacije finansijskog izveštaja, kao što je predviđeno u stavu 3 Člana 15 Osnovnog zakona.
169. Politički entiteti će biti kažnjeni osnovnom kaznom od pet hiljada (5,000) evra ako ne objave finansijske izveštaje predviđene pod Članom 15, stavom 5 Osnovnog zakona i dnevnom kaznom u vrednosti od 0.01% vrednosti osnovne kazne do publikacije.
170. Politički entitet će biti kažnjen duplo od primljene vrenosti, dok će se kandidat za gradonačelnika, poslanik u Skupštini, poslanik u Skupštini opštine ili nezavisni kandidat kazniti istom količinom novca koju primi ukoliko primi i izvrši donaciju od strane privatnog lica, a da to nije u skladu sa Članom 5, stavom 1, podstavom 1.1 Osnovnog zakona, ili prihvati i izvrši donaciju od strane pravnog lica, a da nije u skladu sa Članom 5, stavom 1, podstavom 1.2 Osnovnog zakona, ili primi i izvrši donaciju do dvadeset hiljada (20,000) evra čije poreklo ne može biti dokazano.
171. Politički entitet koji ne može da dokaže poreklo primljenih i izvršenih prihoda u visini od preko dvadeset hiljada (20,000) evra će biti kažnjen trostrukom kaznom od navedene brojke.
172. Privatna ili pravna lica koja pružaju doprinose u suprotnosti sa Članovima 5 i 11 Osnovnog zakona će biti kažnjena sa dvadeset procenata (20%) od pružene vrednosti.
173. Sav prihod ostvaren od strane političkih entiteta van prepisanih izvora prema Članu 4 Osnovnog zakona će biti uplaćen u budžet Kosova i politički entiteti će biti kažnjeni sa deset procenata (10%) dobijene količine.
174. Politički entiteti će biti kažnjeni duplo od sredstava potrošenih u suprotnosti sa Članovima 8 i 10 Osnovnog zakona.
175. Politički entitet će biti kažnjen osnovnom kaznom od pet hiljada (5,000) evra za aktivno držanje dva ili više bankovna računa i dnevnom kaznom od 0.01% iznosa osnovne kazne do zatvaranja ovih računa.
176. Politički entitet će biti kažnjen iznosom od jedne hiljade (1,000) evra za neinformisanje CIK unutar vremena koje određuje Član 3, stav 5 Osnovnog zakona, o sredstvima primljenim u suprotnosti sa ovim zakonom.
177. Ukoliko kandidat ili politički entitet zloupotrebi sredstva i ukoliko može biti utvrđeno da je osvajanje mandata rezultat zloupotrebe sredstava u suprotnosti sa odredbama ovog Zakona i drugih zakonskih odredbi, mandat kandidata ili političkog entiteta može biti opozvan.

178. Politički entiteti će imati prava da se žale na propisane kazne. Žalbe će biti upućene Izbornom panelu za pritužbe i žalbe u skladu sa zakonodavstvom na snazi.
179. Prihod od kazni plaćenih pod ovim Zakonom će biti uplaćivan u budžet Kosova.
180. Procenjivački tim sa zadovoljstvom prima k znanju ovu izuzetno novu detaljnu i preciznu regulativu. Međutim, Procenjivački tim smatra da su, u nekim slučajevima, kazne relativno male i da nemaju dovoljno odvraćajući karakter. Pored toga, istražni kapaciteti Centralne izborne komisije se moraju pokazati u praksi.
181. Stoga, Procenjivački tim zaključuje da je preporuka xxxix delimično sprovedena u delo.

Preporuka xl.

182. *Procenjivački tim preporučuje da se Kancelariji daju odgovarajuća ovlašćenja da, prema potrebi, vrši materijalnu proveru (pored postojećeg formalnog pregleda) informacija koje su dostavili kandidati za izbore i drugi politički subjekti (stav 455).*
183. Vlasti Kosova nisu pružile informacije o ovoj preporuci.
184. U odsustvu informacija, Procenjivački tim zaključuje da preporuka xl nije sprovedena u delo.

Preporuka xli.

185. *Procenjivački tim preporučuje da se uvede obavezno periodično objavljivanje izveštaja političkih stranaka na javnoj internet prezentaciji (stav 456).*
186. Vlasti Kosova govore o novom stavu 5 Člana 15 izmenjenog Zakona o FPE koji kaže sledeće: "Politički entiteti bi trebalo da objave i da drže na svojim veb sajtovima makar jednu (1) godinu godišnji finansijski izveštaj iz prethodne godine i izveštaj o doprinosima kampanji o prethodnim izveštajima i da objavi svoju kratku verziju u dnevnim novinama sa nacionalnim tiražom". [...].
187. Procenjivački tim prima k znanju primljene informacije. Prepoznaje da trenutna regulativa traži obavezujuće i periodično objavljivanje izveštaja političkih entiteta. Međutim, računi moraju da budu objavljeni na zvaničnom veb sajtu umesto na pojedinačnim veb sajtovima posebnih političkih entiteta.
188. Zbog toga, Procenjivački tim zaključuje da je preporuka xli delimično sprovedena u delo.

2.7 Javne nabavke

Preporuka xlii.

189. *Procenjivački tim preporučuje da se stvore uslovi za veću transparentnost i ravnopravnost na tenderu, da bi se rizik od pojave mogućnosti za korupciju u oblasti javnih nabavki i privatizacije sveo na najmanju moguću meru (stav 467).*
190. Vlasti Kosova naglašavaju da Član 7 Zakona o javnim nabavkama br. 04/I-042 (ZJJ) reguliše jednak tretman/nediskriminaciju. Takođe, sekundarno zakonodavstvo koje je objavljeno na veb sajtu Regulatorne komisije za javne nabavke (RKJN) (www.krpp.rks-gov.net) i uključuje oko 81 podzakonskih akata stvara uslove za jednakost u takmičenju. Pored toga, prema statistici, naručiocu su razvili veliki deo aktivnosti nabavki kroz otvorenu proceduru koja je dosta transparentna i omogućava slobodnu konkurenciju i transparentnos privrednim subjektima.
191. Procenjivački tim prima k znanju informacije koje su dostavljene, ali smatra da nijedna konkretna mera nije sprovedena u zadnje vreme kako bi obradila ovu preporuku.
192. Procenjivački tim zaključuje da preporuka xlii nije sprovedena u delo.

Preporuka xliii.

193. *Procenjivački tim preporučuje (i) sa ciljem svođenja rizika i mogućnosti korupcije na minim, da se obezbedi daljnje ustrojavanje pravila i procedura za javne nabavke, uključujući brzo uvođenje centralnih nabavki; (ii) da se poboljša praćenje, nadzor i kontrolni kapaciteti i mehanizmi; (iii) da se izmeni Zakon o javnim nabavkama u pogledu delokruga procedura koje se odnose na prijavljivanje kršenja i prekršilaca u javnim nabavkama; i (iv) da se poboljša razmena i korišćenje informacija i horizontalna saradnja između institucija i organa, tačnije između organa za javne nabavke, reviziju, borbu protiv korupcije, poreskih i drugih organa za sprovođenje zakona (stav 489).*
194. Vlasti Kosova obaveštavaju da je Zakon o javnim nabavkama skoro u potpunosti harmonizovan sa zahtevima EU i da je visoko ocenjen na Izveštaju o napretku EU 2013. RKJN je izdala i odobrila sva potrebna sekundarna akta (ukupno 81) radi implementacije ZJN i ona su objavljena na tri zvanična jezika na sajtu RKJN. Pored toga, pored nadgledanja aktivnosti nabavki naručilaca, kao što zahteva ZJN, RKJN je takođe počela da nadgleda upravljanje javnim ugovorima/sporazumima pod Članom 87.2.1 ZJN.
195. Vlasti pominju e-sistem nabavki za koji se očekuje da bude operativan u prvoj polovini 2014. uz pomoć i podršku projekta Svetske Banke i na osnovu referentnih uslova koji su u procesu finalizacije. Sa druge strane, indeks

cena će biti urađena kako bi se pomoglo naručiocima i službenicima za nabavke kako bi imali referentne cene.

196. Sa ciljem poboljšanja monitoringa i supervizorskih mehanizama i kapaciteta, RKJN je preorganizovala od 1. januara 2014. Departman za superviziju i monitoring tako što je osnovala dva odeljenja unutar svog departmana: Odeljenje za monitoring aktivnosti nabavki (do potpisivanja ugovora) i Odeljenje za monitoring implementacije ugovora (nakon potpisivanja ugovora).
197. Sa ciljem povećanja saradnje i razmene informacija sa različitim institucijama, RKJN je do sada potpisala memorandume o razumevanju sa Agencijom za javne nabavke (sada Centralnom agencijom za nabavke) i sa Agencijom za borbu protiv korupcije na Kosovu. Memorandum o razumevanju je u pripremi između RKJN i Revizorskog tela za javne nabavke i sa Poreskom upravom Kosova.
198. Procenjivački tim sagledava nacrt zakona koji menja i dopunjuje ZJN br. 04/L-042 koji je podnet pred Skupštinu u novembru 2013. U ovom pogledu, Procenjivački tim žali što trenutni amandmani ne obrađuju tačku (iii) preporuke. Stoga, poziva na potrebu da se izvrši revizija režima raportiranja kršenja javnih nabavki i prestupnika. Reorganizacija Odeljenje za superviziju i monitoring je pozitivan pokušaj ka poboljšanju kapaciteta i mehanizama monitoringa i supervizije ugovora. Međutim, nikakve konkretne informacije nisu dostupne u pogledu samog procesa monitoringa i postignutog napretka u tom smislu. Takođe, činjenica da članovi Revizorskog tela nisu izabrani od avgusta 2013. je ozbiljno ugrozila normalno funkcionisanje ovog važnog revizorskog tela. Pored toga, ostali aspekti preporuke nisu uzeti u obzir pošto nije izvešteno ni o jednoj značajnoj meri. Konačno, informacije koje su dostavljene Procenjivačkom timu u pogledu povećanja saradnje i razmene informacija ne sadrže konkretne informacije.
199. U svetlu gorenavedenih informacija, Procenjivački tim zaključuje da preporuka xliii nije sprovedena u delo.

Preporuka xliv.

200. *Procenjivački tim preporučuje (i) da se uvede usklađena politika u pogledu osoblja i primena iste u sistemu javnih nabavki, kako bi se izbegle promene osoblja; (ii) da se pojašne i poboljšaju procedure kojima se obezbeđuju objektivni kriterijumi za zaključivanje ugovora; (iii) da se uvedu pravila za sprečavanje sukoba interesa u javnim nabavkama, uključujući obavezno prijavljivanje situacija u kojima postoji sukob interesa od strane članova komisija za nabavke; i (iv) da se promoviše dalja obuka i specijalizacija sa naglaskom na sprečavanje i otkrivanje dela korupcije (stav 498).*
201. Prema vlastima Kosova, osim relevantnih odredbi ZJN br. 04/L-042 koje pojašnjavaju kriterijume odabira privrednih subjekata, RKJN je takođe izdala uputstvo br. 01/2013 o kriterijumima bezbednosti, kvalitetu performansi i

primeni privrednih i finansijskih kriterijuma odabira. Ovaj akt je objavljen na sajtu RKJN i otvoren je za komentare.

202. Sa ciljem zaštite službenika nabavki i izbegavanjem promene ljudi koji rade u polju javnih nabavki, RKJN je pripremila neke amandmane na ZJN koje će obraditi u ovom izdanju.
203. Etički kodeks nabavki, kao deo sekundarnog zakonodavstva (deo D), obuhvata pravila sprečavanja sukoba interesa u javnim nabavkama, uključujući prijavu situacija sukoba interesa od strane članova panela nabavki.
204. ZJN daje osnovne i napredne obuke za javne službenike koji su umešani u aktivnosti nabavki. Ove obuke se takođe fokusiraju na prevenciju i detekciju koruptivnih praksi. U toku 2013., 576 službenika nabavki je prošlo kroz napredni trening, dok je 428 prošlo test, te su im dati validni sertifikati za javne nabavke u trajanju od tri godine.
205. Procenjivački tim prima k znanju informacije koje su pružene i neke od mera čiji je cilj da obrade različite aspekte preporuke. Međutim, tim nije primio nacrt amandmana na ZJN koji se pominje u stavu 202 gore i ne može u potpunosti da proceni sprovođenje prva dva aspekta preporuke u odsustvu relevantnijih informacija. Pored toga, Procenjivački tim konstatuje da je potrebno još više konkretnih informacija kako bi se procenili preostali aspekti preporuke.
206. Stoga, Procenjivački tim zaključuje da je preporuka xlv delimično sprovedena u delo.

3. Krivični zakon, primena zakona i krivični postupak

3.1 Prestupi i kazne

Preporuka xlv.

207. *Procenjivački tim preporučuje da vlasti osiguraju da nema praznina u sistemu i ukoliko je potrebno da se preuzmu zakonodavne mere da krivična dela aktivnog i pasivnog podmićivanja u javnom sektoru obuhvataju sva postupanja/propuste prilikom obavljanja funkcija ovlašćenog lica, bez obzira da li je to u delokrugu dužnosti zvaničnika ili ne (stav 525).*
208. Vlasti Kosova pominju međusektorsku radnu grupu, referentne uslove koje je pripremila i potpisalo Ministarstvo pravde, Sudski savet Kosova i Tužilački savet Kosova. Međutim, druge institucije su takođe deo ove radne grupe, kao što su: Policija Kosova, Carina Kosova, EULEKS, Kancelarija EU na Kosovu, Kazneno-popravna služba itd. Izveštaj o sprovođenju krivičnog zakona na Kosovu i njegovom restrukturiranju će izaći uskoro. Nalazi ovog izveštaja će se ogledati u amandmanima koji će biti uneseni u 4 zakona vezana za sudstvo (nacrt zakona koji menja i dopunjuje Zakon o sudovima, Zakon o Sudskom savetu Kosova, Zakon o državnom tužiocu i Zakon o Tužilačkom savetu Kosova). Ovim potezima, Ministarstvo pravde ostaje posvećeno da analizira i uzme u obzir preporuke iz IO.
209. Procenjivački tim prima k znanju informacije koje su pružene i pozdravlja preduzete mere. Veruje da će detaljna pažnja biti pružena sadržaju preporuke i da će potrebne mere biti preduzete kako bi se pravilno sprovela u delo. Procenjivački tim, međutim, podseća da ova preporuka zahteva amandmane/izmene u Krivičnom zakonu.
210. Procenjivački tim zaključuje da preporuka xlv nije sprovedena u delo.

Preporuka xlvi.

211. *Procenjivački tim preporučuje da se preuzmu neophodne zakonodavne radnje kojima bi se osiguralo da se korupcija u privatnom sektoru propiše kao krivično delo u skladu sa članovima 7 i 8 Konvencije (stav 538).*
212. Vlasti Kosova nisu pružile informacije na ovom planu.
213. Procenjivački tim podseća da tip dela koje čini ili zanemaruje javni službenik u kontekstu prestupa podmićivanja moraju da potpadaju "pod njegove ili njene zvanične dužnosti"—Članovi 428, 429 i 430 KZ. Članovi 428 i 429 koriste sledeću formulaciju: "delovanje u skladu sa njegovim ili njenim zvaničnim dužnostima" a Član 430 koristi formulaciju: "delovanje u odrađivanju njegovih ili njenih zvaničnih dužnosti". Član 120.2.2 definiše javnog službenika na sledeći način: domaća zvanična osoba je osoba koja vrši javnu vlast, a strani zvaničnik je bilo koja osoba koja drži zakonodavni, izvršni, administrativni ili sudski položaj strane države. Prema Konvenciji o

krivičnom pravu za korupciju, tip dela koji bi trebalo obavljati bi trebalo da bude u skladu sa izvršavanjem njegovih ili njenih funkcija. Pitanje je da li bi dela i previdi koji su potpuno van zvaničnikovih dužnosti ili njegovih/njenih statutornih ograničenja, ali koje on/a ima prilike da počini zbog funkcije koju on/a obavlja, bila direktno pokrivena provizijama podmićivanja (npr. odobravanja pristupa poverljivim informacijama kojima javni zvaničnik ima pristupa u ovavljanju svoje dužnosti u situacijama gde prikupljanje i otkrivanje takvih informacija nije strogo u sklopu dužnosti zvaničnika o kome se radi). Stoga Procenjivački tim poziva vlasti da dalje prouče ovu preporuku i potencijalne amandmane/izmene na Krivični zakon.

214. Procenjivački tim zaključuje da preporuka xlvii nije sprovedena u delo.

Preporuke xlvii, xlviii, xlix i I.

215. *Procenjivački tim preporučuje:*

da se preduzmu neophodne zakonodavne radnje kojima bi se osiguralo da se korupcija u privatnom sektoru propiše kao krivično delo u skladu sa članovima 7 i 8 Konvencije (stav 539);

da se razmotri mogućnost ukidanja uslova dvostruke krivičnosti u članovima 115 i 116 KZ u vezi sa krivičnim delima podmićivanja kada su izvršena u inostranstvu (stav 561);

da se preduzmu neophodne zakonodavne radnje kako bi se osiguralo da vremenski rokovi istrage ne ometaju efektivnu borbu protiv korupcije (stav 569); i

da se preduzmu neophodne zakonodavne radnje da se osigura da mogućnost koju pruža posebna odbrana stvarnog kajanja da se mito vrati licu koje je dalo mito, a koje je prijavilo delo pre nego što je došlo do otkrivanja dela, bude ukinuta (stav 572).

216. Osim informacija koje se pominju u stavu 208 iznad, vlasti Kosova nisu pružile konkretne informacije u smislu gorepomenutih preporuka.

217. Procenjivački tim podseća da ove preporuke zahtevaju amandmane/preporuke u Krivičnom zakoniku i poziva vlasti Kosova da preduzmu potrebne mere da bi ih implementirali kao stvar prioriteta.

218. Procenjivački tim zaključuje da preporuke xlvii, xlviii, xlix i I nisu sprovedene u delo.

Korporativna odgovornost

Preporuka li.

219. *Procenjivački tim preporučuje da se ojačaju kontrolne funkcije Registra preduzeća kako bi se osiguralo da se vrši provera i kontrola i fizičkih i pravnih lica koja osnivaju preduzeća, a u vezi sa eventualnim postojanjem*

krivičnog dosijea i profesionalnih diskvalifikacija ili bilo kojih drugih važnih informacija o pravnim licima u procesu registracije (stav 580).

220. Vlasti Kosova izveštavaju da je Agencija za privredni registar Kosova oformila radnu grupu da izmeni i dopuni Zakon o privrednim organizacijama koji će uzeti u obzir sve relevantne preporuke iz IO.
221. Procenjivački tim prima k znanju informacije koje su dostavljene i pozdravlja preduzete mere. Veruje da će detaljna pažnja biti pružena sadržaju preporuke i da će neophodne mere biti preduzete da bi se u potpunosti povinovale preporuci.
222. S obzirom da nikakav konkretan napredak nije do sada postignut, osim osnivanja radne grupe da izmeni zakon, Procenjivački tim zaključuje da preporuka li nije sprovedena u delo.

Preporuka lii.

223. *Procenjivački tim preporučuje da se preduzmu neophodne zakonske mere kako bi se osiguralo da pravna lica mogu snositi odgovornost ne samo onda kada se odgovorno fizičko lice može kazniti, uključujući i situacije kada se odgovornost zasniva na nepostojanju nadzora, već i u situacijama gde nije moguće utvrditi identitet fizičkog lica odgovornog za izvršeno krivično delo (stav 584).*
224. Osim informacija koje se pominju u stavu 208 iznad, vlasti Kosova nisu dostavile konkretne informacije u odnosu na ovu preporuku.
225. Procenjivački tim podseća da ova preporuka zahteva amandmane/izmene u Krivičnom zakoniku.
226. Procenjivački tim zaključuje da preporuka lii nije sprovedena u delo.

Preporuka liii.

227. *Procenjivački tim preporučuje da vlasti na Kosovu preduzmu neophodne mere kako bi se osigurala i poboljšala praktična primena ove mere kao sredstva za sankcionisanje krivičnih radnji (stav 585).*
228. Vlasti Kosova nisu pružile informacije u smislu ove preporuke.
229. Procenjivački tim podseća da ova preporuka zahteva da, kada god je fizičko lice optuženo, bi uvek trebalo uzeti u obzir krivičnu odgovornost pravnog lica.
230. Procenjivački tim zaključuje da preporuka liii nije sprovedena u delo.

Preporuka liv.

231. *Procenjivački tim preporučuje da Kosovo razmotri mogućnost da od eksternih revizora zahteva da sumnju na podmićivanje prijave rukovodstvu ili ukoliko rukovodstvo ne reaguje, odnosno ukoliko je i samo rukovodstvo umešano, da prijavu izvrše nadležnim organima, nezavisno od preduzeća, kao što su organi za sprovođenje zakona ili regulatorni organi i, po potrebi, osigurati da revizori koji to prijave budu adekvatno i sa dobrom namerom zaštićeni od tužbi (stav 593).*
232. Vlasti Kosova nisu pružile informacije u vezi sa ovom preporukom.
233. Procenjivački tim podseća da ova preporuka zahteva razmatranja i potencijalne amandmane/izmene zakonodavstva.
234. U odsustvu informacija, Procenjivački tim zaključuje da preporuka liv nije sprovedena u delo.

3.2 Istraga i krivični postupak

Preporuka lv.

235. *Procenjivački tim preporučuje da se preduzmu mere da se prikupe odgovarajuće i detaljne informacije i statistički podaci, uključujući sve aspekte slučaja korupcije od početka do kraja (uključujući i ishod predmeta), kako bi se ocenila efikasnost istrage/sudskog gonjenja (stav 612).*
236. Telo odgovorno za prikupljanje, obradu i publikovanje zvaničnih statističkih podataka je Agencija za statistiku Kosova (ASK). Agencija radi od 1948 i trenutno je uređena Zakonom br. 04/L-036 o zvaničnoj statistici na Kosovu. Strateški razvojni plan 2009-2013 postavlja srednjeročne ciljeve i prioritete za poboljšanje kvaliteta i doslednosti statističkog sistema harmonizacijom domaćih metodologija i standarda sa statističkim standardima Evropske Unije (EUROSTAT).
237. Misija Agencije je da: zadovolji potrebe korisnika kvalitativnim statističkim podacima, objektivnim, u vremenu i prostoru kako bi korisnici imali pouzdanu osnovu za sprovođenje regularnih analiza u cilju planiranja i razvoja projekata na opštinskom i državnom nivou; podrška institucijama vlasti, naučnim institutima, istraživačkim akademijama i preduzećima kako bi pružili dobre informacije onima koji donose odluke i drugim korisnicima na Kosovu. Prema Regulativi br. 01/2013 o internoj reorganizaciji i sistematizaciji radnih mesta u Agenciji za statistiku Kosova, Odeljenje društvene statistike unutar Agencije je, inter alia (između ostalog), zaduženo za prikupljanje, obradu, analizu i objavljivanje statistike o: 2.4. *Podacima o zdravlju, socijalnoj zaštiti, obrazovanju, vladavini prava, nezaposlenosti i drugim podacima u socijalnoj sferi.*

238. Osim toga, novopostavljeni nacionalni koordinator za borbu protiv privrednog kriminala unutar TSK će koordinisati statistikom i prikupljati informacije. U novembru 2013, TSK je odobrio strateški plan za međuinstitucijsku saradnju u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala. Baza podataka (mehanizmi praćenja) je ustanovljena u saradnji sa Sudskim savetom, policijom i drugim agencijama. Cilj je osiguravanje pregleda istraga, utuživanja i krajnjih sudskih presuda u slučajevima koji su vezani za krivične prestupe organizovanog kriminala, korupcije, trgovine ljudima, trgovine oružjem, trgovine drogom i pranja para. TSK rukovodi jedinstvenom bazom podataka o statistici koja se tiče tužilačkih usluga. Svaka osnovna tužilačka kancelarija ima koordinatora koji je zadužen za statistiku. Pored toga, TSK je dostavio harmonizacioni izveštaj o više od 20 krivičnih prekršaja koji su obrađeni na koordinisani način. Izveštaj je prvi važan korak, iako su potrebne još dalje mere.
239. Procenjivački tim prima k znanju primljene informacije. Nejasno je, međutim, koji će se podaci prikupljati, koja(e) institucija(e) će baratati informacijama i po kojim pravilima. Pored toga, primećuje da saradnja između različitih institucija odgovornih za statistiku mora biti pojašnjena da bi osigurala, između ostalog, poklapanje statističkih podataka, izbegavanje sukoba kompetentnosti, povećanu saradnju i pravilnu superviziju.
240. Sistem upravljanja predmetima koji će biti uveden kroz norveške granotve još uvek mora biti kupljen i sproveden u delo. Ovaj sistem može biti ključno sredstvo procene i trenda kriminala i efikasnosti sistema.
241. Procenjivački tim pozdravlja određene mere koje su vlasti preduzele kako bi preporuku sprovele u delo. Međutim, primećuje da, pošto su ove mere na samom začetku sprovođenja ili se planira da budu sprovedene u budućnosti, ostaje da se vidi kako će obraditi prepoznate mane.
242. Procenjivački tim zaključuje da je preporuka Iv delimično sprovedena u delo.

Preporuka Ivi.

243. *Procenjivački tim preporučuje da se poboljšaju kapaciteti Specijalnog odeljenja za borbu protiv korupcije, kako u pogledu nadležnosti ovog odeljenja tako i u pogledu poboljšanja resursa i saradnje između tužilaca, istražitelja i veštaka (stav 615);*
244. Vlasti Kosova izveštavaju da je STRK, stalno i specijalizovano tužilačko telo koje funkcioniše unutar kancelarije Državnog tužioca Kosova, jedinstvena tužilačka kancelarija koju čine Tužioci i pomoćno osoblje sačinjeno od domaćih pripadnika i EULEKS-a. Početkom maja 2013., STRK je činilo 18 tužilaca (od čega je 5 iz EULEKS-a). 6 novih tužilaca se pridružilo STRK 1. novembra 2013. STRK komunicira sa Policijom, Carinom, PUK, ABPK, FOJ i drugim srodnim licima ili entitetima u slučajevima koji su prijavljeni STRK.
245. Od samog početka, Specijalno tužilaštvo se nalazi u jednoj od ustanova Policije sa nedovoljnim prostorom za svoje zaposlene. Dodatni prostor je

neophodan kako bi se svi domaći i EULEKS tužioci našli pod istim krovom. Uzevši u obzir odluku TSK da poveća broj tužilaca, pravnih sekretara i pravnih pomoćnika, dodatna oprema će takođe biti pružena ovim pojedincima.

246. Sledeće potrebne mere su preduzete u toku 2013:

- Preduzete su mere ka daljem razvijanju Standardnih operativnih procedura (SOP): pre svega zapošljavanje novih tužilaca, obuke, rad na sekundarnom zakonodavstvu.
- Odeljenje za borbu protiv korupcije, koje je osnovano u aprilu 2011. i koje čini 5 eksperata i 30 policajaca ima redovne sastanke kako bi razmotrilo visokoprofilne slučajeve.
- Profesionalizam i saradnja su povećani iako još uvek postoji potreba za dodatnim profesionalnim obukama.

247. Sporazum o saradnji o osnovnim principima koji se tiču osnivanja i rada nacionalnog koordinatora za borbu protiv privrednog kriminala je potpisan 22. novembra 2013. sa ciljem povećanja efikasnosti gonjenja počinitelja i merama privremenog oduzimanja uprave i zaplene imovine koja je stečena kroz kriminalne aktivnosti. Sporazum o saradnji su potpisali Minsitar pravde, Tužilački savet Kosova, Sudski savet Kosova, Ministarstvo finansija, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Centralna banka Kosova, Kosovska agencija za borbu protiv korupcije i Obaveštajna agencija Kosova.

248. Procenjivački tim prima k znanju informacije koje su pružene i pozdravlja mere preduzete pre svega ka povećanju resursa i saradnje sa ostalim akterima u borbi protiv korupcije. Međutim, čini se da nema razvoja pojašnjavanja kompetentnosti STRK i nema konkretnih informacija o bližoj saradnji tužilaca, istražitelja i eksperata u predmetima korupcije.

249. Procenjivački tim skreće pažnju na specijalizovano telo unutar kancelarije Specijalnog tužilaštva—Specijalnu operativnu grupu za borbu protiv korupcije. Smatra da bi ovo telo moglo da izađe na kraj sa predmetima korupcije u većoj meri nego što je to danas slučaj. Verovatno bi moglo da ima stalniju prirodu i da bude sačinjeno od tužilaca, policajaca i eksperata koji zajedno rade na istoj lokaciji. Nema sumnje da bi efikasnost borbe protiv korupcije bila veća ako bi ekipa radila zajedno svakodnevno, ali da u isto vreme nastave da se specijalizuju u skladu sa specifičnim oblastima i određenim sposobnostima ili iskustvom. Pored toga, ovaj servis bi mogao da ima nadležnost za celo Kosovo i da se bavi predmetima korupcije na ozbiljan način. Na primer, pored značajnih suma koje su deo predmeta, složenost predmeta, potencijalne veze sa organizovanim kriminalom, umešanost političara, potencijalno korišćenje specijalnih metoda poslovanja, neophodna upotreba posebnih istražnih metoda/tehnika, potreba za temeljnom istragom u inostranstvu ili u svim slučajevima bi bile neke od praktičnih indikacija.

250. Procenjivački tim zaključuje da preporuka lvi nije sprovedena u delo.

Preporuka lvii.

251. *Procenjivački tim preporučuje da se preduzmu neophodne zakonske mere kako bi oštećeni imao pravo podnošenja žalbe zbog obustavljanja istrage (stav 617).*
252. Vlasti Kosova nisu dostavile informacije vezane za ovu preporuku.
253. Stoga, Procenjivački tim zaključuje da preporuka lvii nije sprovedena u delo.

3.3 Konfiskacija i drugi vidovi oduzimanja sredstava i dobiti stečenih krivičnim delom

Preporuka lviii.

254. *Procenjivački tim preporučuje (i) da se osnuje telo u okviru postojeće strukture sa posebnim osvrtnom na identifikovanje, pronalaženje i zamrzavanje prihoda stečenih krivičnim delom; i (ii) da se poboljša efektivnost sistema uvođenjem obaveznih kriterijuma za sprovođenje zakona u procesuiranju nezakonito stečenih finansijskih sredstava u slučaju bilo kakve istrage dela kojim se stiču prihodi (stav 636);*
255. Vlasti Kosova nisu pružile informacije vezane za ovu preporuku.
256. Procenjivački tim podseća da ova preporuka zahteva mere ka osnivanju posebnog entiteta i uvođenju administrativnih pravila za sprovođenje u potrazi za nezakonitim sredstvima.
257. Procenjivački tim zaključuje da preporuka lviii nije sprovedena u delo.

Preporuka lix.

258. *Procenjivački tim preporučuje da se osigura da stvari za koje se namerava da se koriste u izvršenju krivičnog dela mogu biti konfiskovane i da se proširi delokrug odredbi o konfiskaciji sredstava i prihoda stečenih krivičnim delom, kako bi se stvorile bolje mogućnosti za efektnu primenu konfiskacije u slučajevima korupcije (stav 637).*
259. Vlasti Kosova izveštavaju da je novi Zakon br. 04/L-140 o proširenim ovlašćenjima za konfiskovanje imovine stečene krivičnim delom stupio na snagu 11. februara 2013. Pruža mogućnost konfiskovanja:
- imovine podložnoj proširenim ovlašćenjima konfiskacije koja nije materijalna korist krivičnog dela opisanog u optužnici (Član 6).
 - imovine podložnoj proširenim ovlašćenjima konfiskacije stečene od strane optuženog koji je preminuo (Član 7).
 - imovine podložnoj proširenim ovlašćenjima konfiskacije stečene od strane optuženog koji je napustio Kosovo (Član 8).

Odrebde ovog zakona mogu biti primenjene na imovinu koja je prebačena na drugu stranku od strane osobe koja je ili postane optužena osoba ili koja postane osuđena osoba. Ta stranka će imati pravo da pokaže da je on ili ona *bona fide* (poštenu) kupac imovine. Imovina se ne može konfiskovati od *bona fide* (poštenog) kupca te imovine.

260. Procenjivački tim prima k znanju dostavljene informacije. Međutim, ovaj zakon ne obrađuje pitanja koja su pokrenuta u PBPPKK procenjivačkom izveštaju (stav 637) o ograničenjima koja je postavio ZKP u članu 278 u poređenju sa prilikama za konfiskaciju u skladu sa KZ u Članu 96 (konfiskacija materijalne koristi koja je prenesena na treću osobu), konfiskacija samo materijala, kada je pronađen i konfiskacija objekata za koje postoji namera da budu korišćeni. Pored toga, formulacija Člana 13 zakona o proširenim ovlašćenjima nije jasan: "Stupanjem na snagu ovog Zakona, odredbe koje su u suprotnosti sa ovim Zakonom će biti poništene." Zarada pravne jasnoće, trebalo bi da su specifične odredbe poništenja prethodno utvrđene i pomenute u ovom članu.

261. Procenjivački tim zaključuje da preporuka lix nije sprovedena u delo.

3.4 Imuniteti od istrage, sudskog gonjenja ili donošenja presude za dela korupcije

Preporuka lix.

262. *Procenjivački tim preporučuje da se preduzmu mere kojima će se osigurati da se vremenski period u kojem se ne može vršiti istraga ne uzima u obzir pri obračunu ograničenog vremenskog perioda za istragu (stav 647).*

263. Vlasti Kosova nisu pružile informacije u vezi sa ovom preporukom.

264. Procenjivački tim podseća da ova preporuka zahteva amandmane/izmene u zakonodavstvu. Kao što je pomenuto u stavu 647 Izveštaja o oceni, Član 157 ZKP daje pravnu osnovu za suspenziju istrage. Pored trenutnog mentalnog poremećaja ili nesposobnosti ili neke druge ozbiljne bolesti i bežanja optuženog, nije jasno da li formulacija: "druge okolnosti koje privremeno mogu da spreče uspešno sudsko gonjenje optuženog" može da pruži osnov za suspenziju istrage na određeno vreme.

265. Procenjivački tim zaključuje da preporuka lix nije sprovedena u delo.

4. Međunarodna saradnja

Preporuka lxi

266. *Procenjivački tim preporučuje (i) da se preduzmu radnje na prikupljanju odgovarajućih i detaljnih informacija i statističkih podataka, uključujući sve aspekte zahteva za uzajamnu pravnu pomoć, od početka do kraja, kako bi se ocenila efikasnost u pružanju uzajamne pravne pomoći; i (ii) da se uvedu standardi pružanja usluga za vremenski rok obrade stranih zahteva, kako bi se garantovala efektnost sistema (videti Izveštaj o oceni sprečavanja pranja novca) (stav 659);*
267. Vlasti Kosova obaveštavaju da je nekoliko međunarodnih sporazuma potpisano u toku 2013:
- Sporazum o izručivanju sa Italijom (objavljen 19.11.2013);
 - Sporazum o međusobnoj pravnoj pomoći u krivičnim pitanjima sa Italijom (objavljen 19.11.2013.);
 - Sporazum sa Mađarskom o saradnji u prevenciji i borbi protiv kriminala (objavljen 06.09.2013.).
268. Procenjivački tim pozdravlja preduzete mere, međutim zauzima stav da nisu obradile mane koje je identifikovao Izveštaj o ocenjivanju (stav 659). Informacije koje su dostavljene ne sadrže niti statistiku koja se tiče međusobne pravne pomoći niti mogućih novih standarda usluga.
269. Procenjivački tim zaključuje da preporuka lxi nije sprovedena u delo.

Preporuka lxii.

270. *Procenjivački tim preporučuje da se preduzmu mere kako bi se osiguralo da, u skladu sa pravilima Zakona o krivično-pravnoj konvenciji (ETS 173), uzajamna pravna pomoć bude pružena u slučajevima korupcije uprkos tome što Kosovo nema tu pravnu obavezu (stav 660).*
271. Vlasti Kosova obaveštavaju da je novi Zakon br. 04/L-213 o međunarodnoj pravnoj saradnji o krivičnim stvarima stupio na snagu 31. jula 2013.
272. Procenjivački tim prima k znanju dostavljene informacije. Član 1, stav 3 zakona postavlja princip reciprociteta kao osnovu međunarodne pravne saradnje. On kaže da "u odsustvu međunarodnog sporazuma između Kosova i druge države, međunarodna pravna saradnja će biti ostvarena na osnovu principa reciprociteta". Međutim, ovaj zakon ne pominje bilo kakav izuzetak od opšteg pravila u odnosu na predmete korupcije. Štaviše, nikakve informacije nisu dostavljene o tome da li je trebalo napraviti interne izuzetke u ovakvim situacijama.
273. Procenjivački tim zaključuje da preporuka lxii nije sprovedena u delo.

III. ZAKLJUČCI

274. Na osnovu svega gorepomenutog, Procenjivački tim zaključuje da je Kosovo zadovoljavajuće sprovelo u delo ili se obračunalo u zadovoljavajućoj meri sa samo 2 od 62 preporuke koje su načinjene u OI PBPPKK. Preporuke xxxiv i xxxviii su zadovoljavajuće sprovedene u delo; preporuke iii, xvi, xvii, xx, xxi, xxv, xxvi, xxxi, xxxiii, xxxv, xxxvii, xxxix, xli, xlv i lv su delimično sprovedene u delo, a preporuke i, ii, iv, v, vi, vii, viii, ix, x, xi, xii, xiii, xiv, xv, xviii, xix, xxii, xxiii, xxiv, xxvii, xxviii, xxix, xxx, xxxii, xxxvi, xl, xlii, xliii, xlv, xlvi, xlvi, xlvi, xlvi, xlviii, xlix, l, li, lii, liii, liv, lvi, lvii, lviii, lix, lx, lxi i lxii nisu sprovedene u delo.
275. Sve u svemu, nivo počinovanja preporukama iz Izveštaja o ocenjivanju je dosta nizak. Vlasti Kosova nisu sprovele u delo većinu preporuka, od kojih većina zahteva reviziju i usvajanje ključnog relevantnog zakonodavstva, dok neke druge zahtevaju efikasnu implementaciju u praksi relativno novog zakonodavstva. Međutim, određeni trud je uložena da bi se obratila pažnja na ukazane propuste. Pre svega, amandmani na zakon o finansiranju političkih entiteta iz jula 2013. je obratio pažnju na neke od preporuka, poput one o definisanju i regulisanju entiteta vezanih za političke stranke i pravila koja osiguravaju specijalizaciju, nezavisnost i veštine/eskeprizu revizora koji se angažuju da revidiraju račune političkih stranaka i kandidata. Delimični napredak je napravljen u reviziji i pojašnjavanju pravnog okvira za sprečavanje sukoba interesa, imanju cilja i transparentnih kriterijuma z postavljanje/uklanjanje visokih upravnika i zvaničnika Policije Kosova, kao i održavanju pouzdanog popisa disciplinarnih i drugih mera preduzetih u pogledu policijaca. Takođe, neke trenutne mere i inicijative donekle obrađuju mere transparentnosti u javnoj upravi (posebno instrumente vezane za e-upravu), proširenje adekvatnih primenljivih standarda sukoba interesa na svakog javnog službenika i mere rotacije u sektorima javne uprave koji su posebno izloženi riziku korupcije. Štaviše, kada se govori o političkom finansiranju, neke mere su preduzete da bi: harmonizovale pravne odredbe političkih entiteta i finansiranja kampanja u skladu sa zakonodavstvom primenljivim na ostale kandidate za izbor; revidirale definiciju "doprinos" političkoj stranci; postavila preciznije uslove za zahtevanje finansijskih izveštaja i rokova objavljivanja; ujednačila partijske finansijske izveštaje, pre svega one koji se tiču sadržaja, periodičnosti podnesaka i objavljivanja istih; uvela veće demotivišuće, efikasnije i proporcionalnije kaznene mere u smislu kršenja pravila finansiranja političkih stranaka; i da bi uvela obavezno periodično objavljivanje izveštaja političkih stranaka. U oblasti javnih nabavki, mere se trenutno sprovode da bi uvele pravila o sukobu interesa u javnim nabavkama, uključujući obavezno prijavljivanje situacija sukoba interesa od strane članova panela za nabavke; kao i da promoviše dalju obuku i specijalizaciju koja je fokusirana na prevenciju i detekciju praksi korupcije. Konačno, u pogledu polja kriminala, određeni koraci se sprovode radi prikupljanja prikladnih i detaljnih informacija i statistika, uključujući sve aspekte predmeta korupcije od početka do kraja.
276. Uprkos gorepomenutim pozitivnim naporima, još puno toga ostaje da bude urađeno. Vlasti Kosova se snažno pozivaju da naprave još energičnije i održivije mere kako bi se uskladile sa preporukama sadržanim u Izveštaju o

ocenjivanju PBPPKK. Ovo bi zahtevalo jaku političku posvećenost pored koordinisanih, prioritizovanih i efikasnih mera koje moraju biti preduzete bez daljeg odlaganja.

277. Vlasti Kosova se pozivaju da dostave dodatne informacije o merama koje su ili se preduzimaju ka sprovođenju u delo preporuka koje će biti ponovo procenjene u 2-om procenjivačkom ciklusu PBPPKK. Konačni Izveštaj o ocenjivanju o usklađenosti sa međunarodnim standardima u polju borbe protiv korupcije će biti urađen na osnovu nalaza i informacija prikupljenih u toku 2-og procenjivačkog ciklusa.